

Konstitutionsutskottets betänkande

2025/26:KU38

Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus

Sammanfattning

Utskottet ställer sig i huvudsak bakom riksdagsstyrelsens överväganden och förslag. Utskottet lämnar dock förslag på vissa ändringar av främst språkligt och redaktionellt slag.

Förslagen och bedömningarna har sin huvudsakliga grund i betänkandet från den parlamentariskt sammansatta kommitté som hade i uppdrag att se över stödet till den parlamentariska processen och ledamotskapet i riksdagen (2023 års riksdagsutredning, 2024/25:URF1). Riksdagsstyrelsen och kommittén gör vissa principiella uttalanden när det gäller utgångspunkterna för stödet till den parlamentariska processen och den parlamentariska ledningen av riksdagens och Riksdagsförvaltningens arbete. Utskottet ställer sig bakom dessa och framhåller bl.a. att det är av avgörande betydelse att den parlamentariska processen, dvs. riksdagens kärnverksamhet, fungerar och kan upprätthållas. Utöver stöd till den parlamentariska processen krävs stöd till ledamotskapet för att skapa de bästa förutsättningarna för ledamöterna att utföra sitt uppdrag. Ledamotskapets unika särdrag måste vara utgångspunkten vid stödets utformning. I frågan om den parlamentariska ledningen av riksdagens och Riksdagsförvaltningens arbete framhåller utskottet att ledningen av kammarens och utskottens verksamhet utövas av talmannen respektive utskotten själva.

Förslagen i denna del innebär bl.a. följande. Det ska vid val av talman och vice talmän bara gå att rösta på kandidater som har nominerats, och vid ett val av en vice talman ändras antalet omgångar från tre till två. Riksdagsstyrelsens uppgift att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet avskaffas och det s.k. Stockholmstraktamentet höjs, liksom basstödet till riksdagens partigrupper. Basstödet ska också, genom en koppling till prisbasbeloppet, justeras årligen. Dessutom gäller de föreslagna ändringarna bl.a. möjligheten att besluta om förkortad motionstid för skrivelser och redogörelser samt fördelningen av ärenden mellan utskott.

Några av förslagen, bl.a. om avräkningsreglerna för tidigare riksdagsledamöters avgångsförmåner, har sin grund i förslag som lämnats av den utredning som hade i uppdrag att se över vissa frågor om riksdagsledamöternas ersättningar m.m. (2025/26:URF1).

De förslag som gäller åtgärder för att förhindra ordningsstörningar under sammanträden i riksdagen har sin grund i förslag som lämnats av Utredningen om offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2). Genom förslagen tydliggörs vissa frågor om åtgärder vid ordningsstörningar under kammarens sammanträden och utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden. Förslagen, som i viss utsträckning har ändrats med anledning av synpunkter från Lagrådet, innebär bl.a. att ett beslut om utvisning av åhörare som stört ordningen vid ett sammanträde i riksdagen ska gälla för resten av sammanträdet. Om samtliga åhörare har utvisats på grund av oordning ska talmannen eller ordföranden kunna besluta att resten av sammanträdet ska genomföras utan att åhörare tillåts närvara i plenisalen eller sammanträdeslokalen. Ett sådant beslut ska förutsätta att åtgärden är nödvändig för att sammanträdet ska kunna genomföras. Talmannen eller ordföranden ska kunna medge undantag från ett sådant beslut. Undantaget kan avse exempelvis journalister.

Dessutom föreslås utökade möjligheter till säkerhetskontroll av åhörare till kammarens sammanträden eller offentliga sammanträden i ett utskott eller EU-nämnden.

Ändringarna medför vissa följdändringar i annan lagstiftning.

När det gäller några av de lagförslag som ändras hänvisar utskottet till motivuttalanden i utredningens betänkande.

Utskottet föreslår också ett tillkännagivande till regeringen om en utredning av frågor om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter. Frågorna bör utredas av en parlamentariskt sammansatt kommitté.

De flesta lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2026. Ändringarna i lagen om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ föreslås dock träda i kraft den 1 oktober 2026. Ändringarna i inkomstskattelagen, lagen om ersättning till riksdagens ledamöter (utom när det gäller 6 kap. 7 §) samt lagen om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Utskottet föreslår att ändringarna i riksdagsordningens huvudbestämmelser (förslagspunkt 1) antas och beslutas enligt 8 kap. 17 § första stycket andra meningen regeringsformen.

I betänkandet finns två särskilda yttranden (V, KD, L).

Behandlade förslag

Framställning 2025/26:RS5 Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus, punkt 2–10 och 13.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Framställningens huvudsakliga innehåll.....	8
Utskottets överväganden.....	10
Utgångspunkter för stödet till den parlamentariska processen med ledamoten i fokus	10
Utskottets ställningstagande.....	12
Riksdagsarbetet och ledamöternas villkor	13
Utskottets ställningstagande.....	25
Säkerheten i riksdagen och för riksdagens ledamöter.....	28
Utskottets ställningstagande.....	36
Vissa övriga frågor med ledamoten i fokus	38
Utskottets ställningstagande.....	41
Särskilda yttranden	42
1. Lagförslagen i övrigt, punkt 2 (V, KD, L).....	42
2. Lagförslagen i övrigt, punkt 2 (V).....	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	44
Framställningen.....	44
<i>Bilaga 2</i>	
Riksdagsstyrelsens lagförslag	45
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	71
<i>Bilaga 4</i>	
Lagrådsyttrande som utskottet begärt	74

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar som avser huvudbestämmelser med den ändringen att

a) rubrikerna närmast före 3 kap. 4, 4 a och 4 b §§ inte ska vara understrukna,

b) 3 kap. 4 §, 6 kap. 27 § och 7 kap. 19 § ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen delvis framställning 2025/26:RS5 punkt 2 i denna del.

2. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till

1. lag om ändring i riksdagsordningen i de delar som avser tilläggsbestämmelser med den ändringen att

a) tilläggsbestämmelse 7.15.3 ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) i bilagan (tilläggsbestämmelse 7.5.1) ska orden ”i allmänhet” införas dels efter ”statens egendom” i punkt 2 g, dels efter ”upphandling” i punkt 14 d,

2. lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler med den ändringen att

a) 1 § ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) i 4 § andra stycket ska

– ordet ”ett” införas före ”föremål som”,

– orden ”enligt 1 § andra stycket” utgå,

– ordet ”ägnade” bytas ut mot ”ägnat”,

c) i 8 § sista meningen ska ordet ”skall” bytas ut mot ”ska”,

d) i 9 a § ska

– orden ”under sökning” i första stycket första meningen bytas ut mot ”undersökning”,

– ordet ”bara” i andra stycket utgå mellan orden ”får” och ”utföras” och i stället införas mellan orden ”bevitnas” och ”av”,

3. lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, med den ändringen att i 3 a § ska bindestrecken bytas ut mot tankstreck,

4. lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen, med den ändringen att orden "Art av åtagande eller ekonomiskt intresse" och orden "Uppgifter som ska registreras" ska skrivas med kursiv stil,

5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) med den ändringen att

– i 12 kap. 6 a § andra stycket första meningen ska ordet "för" införas mellan orden "och" och "varje",

– i 12 kap. 6 a § andra stycket andra meningen ska orden "utgiftsökning en" bytas ut mot "utgiftsökningen",

6. lag om ändring i skyddslagen (2010:305) med den ändringen att ingressen ska lyda "Härigenom föreskrivs att det i skyddslagen (2010:305) ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.",

7. lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter med den ändringen att i 6 kap. 7 § första meningen ska orden "tilldelning av övernattningsbostad till" införas mellan "om" och "talmannen" och orden "ska tilldelas en övernattningslägenhet" utgå,

8. lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen med den ändringen att

a) i 2 kap. 3 § första stycket ska orden "per år" införas, dels i första meningen efter "grundbelopp", dels i andra meningen efter "grundbelopp",

b) i 2 kap. 4 § första stycket ska orden "per år" införas efter "tilläggsbelopp",

9. lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2025/26:RS5 punkt 10 och bifaller delvis framställning 2025/26:RS5 punkterna 2 i denna del och 3–9.

3. En utredning om säkerheten i riksdagen och för riksdagens ledamöter

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utredning under regeringen av frågor om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter samt tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2025/26:RS5 punkt 13.

Stockholm den 4 juni 2026

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Oskar Svärd (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Ulrik Nilsson (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Muharrem Demirok (C), Susanne Nordström (M), Jan Riise (MP), Lars Englund (M), Peter Hedberg (S), Martin Westmont (SD) och Lena Malm (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksdagen beslutade i mars 2023 på förslag av konstitutionsutskottet om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att låta se över regeringens samråd med EU-nämnden när det gäller s.k. A-punkter vid möten med Europiska unionens råd (bet. 2022/23:KU18, rskr. 2022/23:159).

Dessutom beslutade riksdagen i juni 2023, också detta på förslag av konstitutionsutskottet, om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att tillsätta en utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen (bet. 2022/23:KU40, rskr. 2022/23:263).

Riksdagsstyrelsen beslutade i oktober 2023 att anta direktiv till en utredning om stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen m.m. och att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att genomföra utredningen (dnr 62-2023/24). Utredningen redovisade uppdraget i mars 2025 i betänkandet Ledamoten i fokus. 2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet (2024/25:URF1).

Dessutom beslutade riksdagen på förslag av konstitutionsutskottet i februari 2025 om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en utredning med uppdrag att göra en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden m.m. (bet. 2024/25:KU14, rskr. 2024/25:141). Riksdagsstyrelsen beslutade den 19 februari 2025 att tillsätta en sådan utredning (dnr 1091-2024/25). Utredningen redovisade sitt uppdrag i november 2025 i betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2).

Riksdagsstyrelsen beslutade vidare om direktiv den 19 februari 2025 och om tilläggsdirektiv den 11 juni 2025 till en utredning med uppgift att utvärdera och se över vissa frågor om bl.a. stödet för återgång till förvärvsarbete, avräkningsreglerna för avgångsförmånerna, arvoden till riksdagens delegationer till interparlamentariska församlingar samt möjligheten att vid behov erbjuda ledamöter samtalsstöd efter avslutat uppdrag (dnr 692-2024/25 och dnr 1832-2024/25). Uppdragets första del redovisades i oktober 2025 i delbetänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1).

Riksdagsstyrelsen överlämnade den 27 mars 2026 framställningen Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus (framst. 2025/26:RS5). I framställningen behandlar riksdagsstyrelsen förslagen i de nämnda utredningsbetänkandena.

Framställningens förslag under punkten 1 behandlas av utskottet i betänkande 2025/26:KU43 En ny lag om riksdagens medalj. Framställningens

förslag under punkterna 11 och 12 behandlas av utskottet i betänkande 2025/26:KU42 Indelning i utgiftsområden.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Riksdagsstyrelsens lagförslag finns i bilaga 2.

Konstitutionsutskottet beslutade den 21 april 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över vissa av lagförslagen. Lagrådet yttrade sig den 29 april 2026. Lagrådets yttrande finns i bilaga 4.

Företrädare för Riksdagsförvaltningens säkerhetsavdelning lämnade information till utskottet vid ett sammanträde den 28 maj 2026.

Framställningens huvudsakliga innehåll

I framställningen föreslås ändringar i bl.a. riksdagsordningen (RO), lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler, lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen) samt lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen (partigrupsstödslagen). Förslagen grundar sig huvudsakligen på de författningsförslag och gjorda bedömningar som 2023 års riksdagsutredning har lämnat i betänkandet Ledamoten i fokus (2024/25:URF1). Dessutom grundar sig förslagen på författningsförslag och bedömningar som har lämnats i betänkandena Översyn av vissa ledamöters ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1) och Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2).

När det gäller riksdagsordningen föreslås bl.a. ändringar som avser formerna för val av talman och vice talmän, riksdagsstyrelsens uppgift att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet, möjligheterna att ingripa mot ordningsstörningar under ett sammanträde i kammaren eller ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden, utskottens och EU-nämndens möjligheter att hålla offentliga sammanträden samtidigt som det i kammaren pågår ett sammanträde för arbetsplenum eller val samt möjligheten till förkortad motionstid för skrivelser och redogörelser.

I lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler föreslås ändringar av bestämmelserna om säkerhetskontroll i syfte att öka förutsättningarna för att förebygga ordningsstörningar i kammaren och vid offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

I övriga lagar föreslås ändringar som bl.a. innebär att sammanträdesarvoden för ledamöter i riksdagens delegationer till mellanfolkliga organisationer avskaffas och att det i stället införs särskilda arvoden för delegationernas ordförande och vice ordförande, att fastighetsbeteckningen inte längre ska registreras i det s.k. ekonomiska registret om en riksdagsledamot helt eller delvis äger en näringsfastighet och att det s.k. Stockholmstraktamentet höjs. Dessutom föreslås vissa ändringar som gäller avräkningen av vissa inkomster vid beräkningen av det ekonomiska omställningsstödet till ledamöter som

lämnar riksdagen liksom ändringar som innebär att basstödet till parti-grupperna årligen beräknas utifrån årets gällande prisbasbelopp.

Riksdagsstyrelsen föreslår i framställningen också ett tillkännagivande till regeringen om en utredning av frågor som gäller stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter.

I framställningen redovisas dessutom, mot bakgrund av överväganden och förslag av 2023 års riksdagsutredning, vissa redan genomförda eller pågående åtgärder för att stödja riksdagsledamöterna i deras arbete.

De lagändringar som för sin finansiering är kopplade till budgetår föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 september 2026, med undantag för ändringarna i lagen om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, som föreslås träda i kraft den 1 oktober 2026.

Utskottets överväganden

Utgångspunkter för stödet till den parlamentariska processen med ledamoten i fokus

Utskottets bedömning i korthet

Utskottet ställer sig bakom riksdagsstyrelsens överväganden när det gäller utgångspunkterna för stödet till den parlamentariska processen och ledamotskapet.

Framställningen

Riksdagsstyrelsen gör bedömningen att det, för att riksdagsarbetet ska fungera och riksdagen fullt ut ska kunna fullgöra sina funktioner i statskicket, krävs ett väl fungerande stöd till den parlamentariska processen och ledamotskapet.

Riksdagsstyrelsen framhåller att det i ett demokratiskt samhälle är av avgörande betydelse att den för riksdagens arbete nödvändiga parlamentariska processen, dvs. riksdagens kärnverksamhet, fungerar och kan upprätthållas. Vidare framhåller styrelsen att riksdagsledamöterna har en central roll som det svenska folkets representanter och att ledamotsuppdraget är ett mycket viktigt samhällsuppdrag. Med det följer att ledamöterna måste ges faktiska förutsättningar att förvalta väljarnas förtroende och utföra det uppdrag som de är valda till.

Enligt riksdagsstyrelsen är ett väl fungerande stöd till arbetet inom den parlamentariska processen av grundläggande betydelse. Vidare krävs det stöd av indirekt karaktär till ledamotskapet, dvs. stöd som tar sikte på administrativa, ekonomiska och praktiska villkor, för att skapa bästa möjliga förutsättningar för ledamöterna att utföra sitt uppdrag som folkets främsta företrädare. Riksdagsstyrelsen understryker vikten av att ledamöterna ges möjlighet att verka under rimliga villkor och att få sin vardag att fungera.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att verksamheten inom Riksdagsförvaltningens samtliga enheter på olika sätt syftar till att skapa förutsättningar för att riksdagen ska kunna fullgöra sina uppgifter, antingen direkt genom det stöd som kammarens, utskottens och EU-nämndens kanslier ger till den parlamentariska processen, kärnverksamheten, eller indirekt genom den övriga förvaltningens stöd till ledamöternas administrativa, ekonomiska och praktiska uppgifter. Riksdagens roll som det främsta statsorganet och folkets främsta företrädare innebär att det måste ställas höga krav på stödet som måste kunna möta den intensitet och komplexitet som finns inom processen. Ledamotsperspektivet ska beaktas i hela verksamheten. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning av betydelsen av att organisera planerings- och

samordningsarbetet inom förvaltningen så att den parlamentariska processen prioriteras och ledamoten är i fokus.

Förutsättningarna för riksdagens arbete och ledamotskapet har förändrats under de senaste valperioderna. Aktiviteten och komplexiteten i riksdagsarbetet har ökat och det har skett förändringar i omvärlden och i säkerhetsläget. Utvecklingen skapar nya utmaningar och påverkar riksdagsledamöternas förutsättningar att utföra sitt uppdrag och Riksdagsförvaltningens förutsättningar att ge ett ändamålsenligt stöd. Höga krav ställs på flexibilitet i det stöd som ges, och en utgångspunkt bör vara att anpassningar och utvecklingsarbete genomförs med förståelse för ledamöternas situation och utifrån deras behov av stöd. Riksdagsstyrelsen pekar på betydelsen av den introduktionsutbildning för nya ledamöter som genomförs efter varje riksdagsval.

Riksdagsstyrelsen lyfter vidare fram ledamotsrådets betydelse för dialog och förankring mellan Riksdagsförvaltningen och ledamöterna i frågor om utformningen av det stöd som påverkar ledamöternas praktiska förutsättningar att utöva sitt uppdrag. Därutöver nämns möjligheten att ta upp frågor som rör utskottens och EU-nämndens arbete i ordförandekonferensen.

Gällande rätt

Riksdagsförvaltningen ska enligt 14 kap. 2 § första stycket RO ge stöd till arbetet i kammaren, utskotten och EU-nämnden samt bistå riksdagens ledamöter och organ med sakuppgifter för riksdagsarbetet. I 1 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen, nedan instruktionslagen, föreskrivs bl.a. att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla resurser och service för talmannens, kammarens, utskottens och övriga riksdagsorgans verksamhet samt för riksdagsledamöterna och partikanslierna. Riksdagsförvaltningen ska också bl.a. svara för myndighetsfunktioner och förvaltningsuppgifter, informera om riksdagens arbete och frågor som rör EU samt vårda och bevara de byggnader och samlingar som riksdagen och Riksdagsförvaltningen disponerar. Andra uppgifter som Riksdagsförvaltningen har är bl.a. att upprätta förslag till anslag på statens budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen samt att ansvara för löner, arvoden och andra ersättningar till arbetstagare och arvodesberättigade hos Riksdagsförvaltningen (2 § instruktionslagen). Riksdagsförvaltningen ska vidare i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav samt svara för säkerheten och krisberedskapen i riksdagen (3 § instruktionslagen).

Riksdagsförvaltningen leds av riksdagsstyrelsen (4 kap. 4 § RO). Riksdagsdirektören, som väljs av riksdagen, är chef för Riksdagsförvaltningen (14 kap. 4 och 5 §§ RO). Riksdagsdirektören ansvarar inför styrelsen och ska svara för den löpande verksamheten enligt de direktiv som styrelsen beslutar om (18 § instruktionslagen). Riksdagsförvaltningens organisatoriska indelning regleras i riksdagsdirektörens föreskrift (RFS 2025:1) om Riksdagsförvaltningens organisation. Enligt föreskriften består Riksdagsförvaltningen

av sju avdelningar: kammaravdelningen, utskottsavdelningen, förvaltningsavdelningen, fastighets- och serviceavdelningen, säkerhetsavdelningen, it-avdelningen och kommunikationsavdelningen. Därutöver finns staben för talmannen och riksdagsdirektören.

För varje valperiod utser riksdagsstyrelsen ett råd för beredning av ledamotsnära frågor (ledamotsrådet), där en representant för varje partigrupp ingår (14 § instruktionslagen). Ledamotsrådet behandlar administrativa frågor som berör ledamöterna och är ett forum för samråd. Det är med andra ord inte något beslutsfattande organ. Innan riksdagsdirektören avgör ett ärende av större vikt eller principiell betydelse för riksdagens ledamöter ska han eller hon samråda med ledamotsrådet (15 § instruktionslagen). Enligt samma bestämmelse gäller att om två eller flera ledamöter i rådet är emot riksdagsdirektörens förslag till avgörande av ett förelagt ärende ska riksdagsdirektören hänskjuta ärendet till riksdagsstyrelsen för beslut. Vid ledamotsrådets möten förs minnesanteckningar, som publiceras på Riksdagsförvaltningens intranät samt bifogas till protokollen från riksdagsstyrelsens sammanträden.

Ordförandekonferensen överlägger i frågor av gemensamt intresse för verksamheten i kammaren, utskotten och EU-nämnden och får sammanfatta resultatet av sina överläggningar i slutsatser (4 kap. 5 § RO). Ordförandekonferensen består av talmannen som ordförande, de vice talmännen samt utskottens och EU-nämndens ordförande (tilläggsbestämmelse 4.5.1 första stycket RO). Ordförandekonferensen är inte något beslutsfattande organ utan ett forum för samråd.

Utskottets ställningstagande

All offentlig makt i Sverige utgår från folket, och riksdagen är folkets främsta företrädare (1 kap. 1 § första stycket och 4 § regeringsformen). Riksdagen stiftar lagar, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas. Därutöver granskar riksdagen rikets styrelse och förvaltning. Som riksdagsstyrelsen framhåller är det av avgörande betydelse att den parlamentariska processen, dvs. riksdagens kärnverksamhet, fungerar och kan upprätthållas. Vidare är riksdagens ledamöter det svenska folkets representanter och måste ges faktiska förutsättningar att förvalta väljarnas förtroende och utföra sitt uppdrag, som är unikt till sin karaktär.

Utskottet ställer sig bakom riksdagsstyrelsens överväganden, som också överensstämmer med övervägandena i 2023 års riksdagsutredning. Som riksdagsstyrelsen anför är ett väl fungerande stöd till den parlamentariska processen av grundläggande betydelse, och därutöver krävs stöd till ledamotskapet för att skapa de bästa förutsättningarna för ledamöterna. Det är ytterst en fråga om att skapa de bästa förutsättningarna för den svenska demokratin.

Utskottet vill särskilt framhålla att det måste ställas höga krav på det stöd som ges till den parlamentariska processen och ledamotskapet. Planerings- och samordningsarbetet inom Riksdagsförvaltningen bör organiseras så att den

parlamentariska processen prioriteras och ledamoten är i fokus. I likhet med riksdagsstyrelsen anser utskottet att ledamotsperspektivet måste beaktas i hela verksamheten och att en utgångspunkt vid stödets utformning måste vara ledamotskapets unika särdrag.

Det är också viktigt att de utgångspunkter som kommer till uttryck i framställningen och 2023 års riksdagsutredning genomsyrar Riksdagsförvaltningens verksamhet och att stödet utformas med ledamoten i fokus samt med beaktande av de olikheter som finns bland ledamöterna.

Utskottet ställer sig bakom riksdagsstyrelsens överväganden.

Riksdagsarbetet och ledamöternas villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar, med vissa ändringar, riksdagsstyrelsens förslag till ändringar i

- riksdagsordningen i de delar som behandlas i aktuellt avsnitt
- lagen om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ
- lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen
- inkomstskattelagen
- lagen om ersättning till riksdagens ledamöter
- lagen om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen.

Förslagen innebär bl.a. att riksdagsstyrelsen inte längre ska ha som uppgift att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet, en något ändrad ordning för valet av talman och vice talmän, möjlighet till offentliga sammanträden under arbetsplenium och val, en möjlighet att besluta om förkortad motionstid för skrivelser och redogörelser samt en höjning och årlig uppräknings av stödet till partigruppernas kanslier.

Jämför särskilt yttrande 1 (V, KD, L) och 2 (V).

Den parlamentariska ledningen av Riksdagsförvaltningen

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagsstyrelsens uppgift enligt riksdagsordningen att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet tas bort.

Riksdagsstyrelsen ställer sig bakom de överväganden som 2023 års riksdagsutredning gör i denna del och konstaterar i likhet med utredningen att frågor om planeringen av riksdagsarbetet visserligen får återverkningar för Riksdagsförvaltningen, som ska svara för stödet till bl.a. kammarens arbete, men företrädesvis avser riksdagen och det parlamentariska arbetet. Besluten

har därmed politiska implikationer och störst betydelse för riksdagens ledamöter. Riksdagsstyrelsen konstaterar dessutom att uppgiften att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet i praktiken redan har flyttats från riksdagsstyrelsen till talmannens möten med gruppledarna.

Riksdagsstyrelsen delar emellertid inte utredningens bedömning när det gäller att också avskaffa riksdagsstyrelsens rätt att hos riksdagen göra framställningar om riksdagsarbetets bedrivande. Något sådant förslag lämnas därför inte av riksdagsstyrelsen. Det är enligt riksdagsstyrelsen en lämplig ordning om talmannen och gruppledarna, som tillsammans har det yttersta ansvaret för planeringen av kammarens arbete, kan ta initiativ till förändringar som rör riksdagsarbetets bedrivande. Gruppledarna är normalt ledamöter i styrelsen eller har närvaro- och yttranderätt vid styrelsens sammanträden. Riksdagsstyrelsen påminner om att konstitutionsutskottet alltid får väcka förslag i frågor om riksdagen och riksdagsarbetet. Riksdagsstyrelsen framhåller också att när frågor om att utreda och förändra riksdagsarbetets bedrivande aktualiseras är det värdefullt med en löpande dialog mellan riksdagsstyrelsen och konstitutionsutskottet innan formella beslut fattas om att inleda en beredningsprocess. Strävan bör då vara att uppnå enighet om den fortsatta processen. Denna ambition har funnits även tidigare.

Inte heller ser riksdagsstyrelsen något behov av att, som utredningen föreslagit, tillsätta en särskild beredningsgrupp för budgetfrågor. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att budgeten för Riksdagsförvaltningen tillsammans med bl.a. anslagsdirektiv är av central betydelse för styrningen av Riksdagsförvaltningen och för myndighetens förutsättningar att tillhandahålla ett väl anpassat och fungerande stöd, liksom att det är värdefullt med ett stort parlamentariskt deltagande i arbetet med att ta fram underlag för dessa beslut. Till skillnad från utredningen anser dock riksdagsstyrelsen att detta bäst tillgodoses genom att styrelsens ledamöter involveras i budgetprocessen i ett tidigt skede. Det pågår sedan flera år ett arbete med att successivt utveckla riksdagsstyrelsens arbete. Som en del i detta arbete har bl.a. styrelsens möten vid vissa tillfällen förlängts för att möjliggöra en fördjupad diskussion om frågor som rör verksamhet och prioriteringar i syfte att öka styrelsens delaktighet i frågor om Riksdagsförvaltningens verksamhet.

Förslaget innebär en ändring i en tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen.

Gällande rätt

Talmannen, eller i hans eller hennes ställe någon av de vice talmännen, leder riksdagsarbetet (4 kap. 2 § RO). Varje partigrupp i riksdagen ska utse en särskild företrädare, en s.k. gruppleddare, som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren (4 kap. 3 § RO). Enligt 6 kap. 2 § RO beslutar talmannen efter samråd med gruppledarna om planeringen av arbetet i kammaren och om när kammaren ska sammanträda. Utskotten, som själva beslutar om sina arbetsformer, har alla egna kanslier som biträder respektive utskott i deras arbete (tilläggsbestämmelse 14.2.1 RO).

Riksdagsförvaltningen är en myndighet under riksdagen med uppgift att ge stöd till kammaren, utskotten och EU-nämnden samt bistå riksdagens ledamöter och organ (14 kap. 2 § RO och 1 § instruktionslagen). Riksdagsförvaltningen leds av en styrelse (4 kap. 4 § RO).

Enligt 10 § instruktionslagen ska styrelsen bl.a. besluta om framställningar och redogörelser till riksdagen, Riksdagsförvaltningens årsredovisning och förslag till budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen samt Riksdagsförvaltningens arbetsordning och verksamhetsplan. Vidare ska styrelsen enligt tilläggsbestämmelse 4.4.1 första stycket RO överlägga om planeringen av riksdagsarbetet.

Enligt 9 kap. 17 § RO får riksdagsstyrelsen göra framställningar hos riksdagen i frågor som rör styrelsens kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer. Riksdagsstyrelsen får också göra framställningar hos riksdagen i frågor som gäller riksdagsarbetets bedrivande, som hör till styrelsens handläggning eller som gäller den ekonomiska administrativa lagstiftningen för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän (JO) och Riksrevisionen (tilläggsbestämmelse 9.17.2 RO). Styrelsen får även i andra fall göra framställningar hos riksdagen i frågor som gäller riksdagen eller dess organ, om framställningarna grundar sig på förslag från utredningar som styrelsen har tillsatt på riksdagens uppdrag.

Ett utskott kan enligt 9 kap. 16 § RO genom s.k. utskottsinitiativ väcka förslag hos riksdagen i ett ämne som hör till dess beredningsområde. Mot bakgrund av fördelningen av ansvarsområden mellan utskotten är det konstitutionsutskottet som har rätt att väcka utskottsinitiativ i frågor som rör riksdagen och dess arbetsformer och förvaltning.

Formerna för val av talman och vice talmän

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att det vid val av talman och vice talmän bara ska gå att rösta på kandidater som har nominerats inför respektive val, att antalet omgångar vid val av vice talmän ska ändras från tre till två och att en valsedel vid val av talman eller vice talmän inte längre ska vara ogiltig om den har försetts med en partibeteckning.

Riksdagsstyrelsen anför att man vid överväganden om antalet omgångar vid val av talman och vice talmän bör beakta att talmannens respektive de vice talmännens roller skiljer sig åt. De tre vice talmännen leder förvisso kammarens sammanträden och kan ersätta talmannen i vissa fall, men de utövar samtidigt uppdraget som riksdagsledamot på samma sätt som övriga ledamöter. Riksdagsstyrelsen föreslår mot den bakgrunden, i likhet med 2023 års riksdagsutredning, att antalet röstomgångar vid val av vice talman ska begränsas till två samt att det andra valet ska genomföras mellan de två som fått flest röster vid den första omröstningen. Vid den andra omröstningen är den som får de flesta rösterna vald. Genom en omröstning i två steg kan det enligt riksdagsstyrelsen bli en noggrann prövning av kandidaterna, samtidigt

som valproceduren vid riksmötets första sammanträde efter ett val förkortas jämfört med nuvarande ordning.

Proceduren vid val av talman och vice talmän bör vidare enligt riksdagsstyrelsen präglas av förutsägbarhet. Det är därför rimligt att valet endast kan avse de kandidater som har nominerats.

Riksdagsstyrelsen konstaterar dessutom att partibeteckningar ofta används i riksdagssammanhang och anför, i likhet med 2023 års riksdagsutredning, att det inte är rimligt att det förhållandet att både namn och partibeteckning anges på en valsedel innebär att den valsedeln är ogiltig. Riksdagsstyrelsen föreslår därför att bestämmelsen om att en valsedel är ogiltig om den har försetts med en partibeteckning ska upphävas.

Förslaget innebär dels ändringar i en huvudbestämmelse i riksdagsordningen, dels två nya huvudbestämmelser i riksdagsordningen. Dessutom innebär ändringarna följdändringar i fem huvudbestämmelser i riksdagsordningen.

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 2 § regeringsformen (RF) ska riksdagen inom sig för varje valperiod välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. Av 3 kap. 4 § RO följer att de väljs var för sig och att valet gäller till valperiodens slut. Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet genomföras med acklamation. Finns det fler än en nominerad kandidat, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap. RO, är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Enligt tillägsbestämmelse 12.8.5 andra stycket 5 RO är en valsedel ogiltig om den innehåller en beteckning på en gruppering av riksdagsledamöter.

Offentliga sammanträden i utskott medan arbetsplenum pågår

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att ett utskott om det finns särskilda skäl ska kunna besluta att ha ett offentligt sammanträde också när det pågår arbetsplenum eller val i kammaren. Ett sådant beslut ska fattas i förväg och vara enhälligt.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att det kan vara svårt för ett utskott som önskar ha ett offentligt sammanträde för beredningen av ett ärende att hitta en tid när det inte samtidigt pågår arbetsplenum i kammaren, särskilt om ärendet behöver hanteras skyndsamt eller om det är i slutet av en vår- eller höstsession. Riksdagsstyrelsen anser mot den bakgrunden att det är rimligt att skapa en möjlighet för utskotten att, om det finns särskilda skäl, besluta att ha ett offentligt sammanträde under arbetsplenum eller val i kammaren. Ett sådant

beslut ska fattas i förväg och vara enhälligt. På samma sätt som när det gäller utskottssammanträden inom stängda dörrar under arbetsplenum eller val i kammaren förutsätter riksdagsstyrelsen att möjligheten används restriktivt och endast när det finns ett reellt behov samt att ett utskott inte sammanträder när det är votering eller debatt om utskottets egna betänkanden.

Förslaget innebär ändringar i en tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen.

Gällande rätt

Ett utskott får sammanträda under arbetsplenum eller val i kammaren endast om utskottet har fattat ett enhälligt beslut om det i förväg (tilläggsbestämmelse 7.15.3 RO). Med arbetsplenum avses enligt 1 kap. 3 § RO ett sammanträde under vilket överläggning om och avgörande av betänkanden och utlåtanden från utskott kan ske. Ett utskottssammanträde under arbetsplenum eller val i kammaren får dock inte vara offentligt. I övrigt får ett utskottssammanträde äga rum samtidigt som kammaren sammanträder.

Möjligheten för utskott att sammanträda under arbetsplenum eller val i kammaren infördes 2014. Som skäl för införandet angavs utskottens ökade arbetsbörda (framst. 2013/14:RS3, bet. 2013/14:KU46, rskr. 2013/14:352). Kravet på ett enhälligt beslut i förväg ska ses mot bakgrund av att en viktig utgångspunkt i riksdagens arbete är att alla ledamöter ska ha möjlighet att delta i debatter om ärendens avgörande eller vid val.

Förkortad motionstid för skrivelser och redogörelser

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att det ska vara möjligt för riksdagen att besluta om förkortad motionstid också för skrivelser och redogörelser, om det finns synnerliga skäl. Beslutet ska fattas på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som har lämnat redogörelsen.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att det kan finnas situationer när det finns anledning att ha en skyndsam riksdagsbehandling även när det gäller en skrivelse från regeringen eller en redogörelse från ett riksdagsorgan. I likhet med vad som gäller för propositioner och framställningar ska det enligt riksdagsstyrelsen krävas synnerliga skäl för att riksdagen ska kunna besluta om förkortad motionstid. Beslutet ska fattas på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat redogörelsen.

Förslaget innebär en ändring i en huvudbestämmelse i riksdagsordningen.

Gällande rätt

Enligt 9 kap. 12 § RO får motioner med anledning av en proposition, skrivelse, framställning eller redogörelse (följdmotion) väckas inom ramen för ärendet senast den 15:e dagen efter den dag då ärendet anmäldes i kammaren.

Om en proposition eller en framställning måste behandlas skyndsamt får riksdagen, om det finns synnerliga skäl, på förslag av regeringen eller det

riksdagsorgan som lämnat framställningen besluta om kortare motionstid (9 kap. 13 § första stycket RO). Det finns inte någon motsvarande möjlighet till förkortad motionstid när det gäller skrivelser från regeringen eller redogörelser från ett riksdagsorgan.

Teknikneutral riksdagsordning

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att bestämmelsen i riksdagsordningen om undertecknande av riksdagsskrivelser ändras så att den blir teknikneutral. Förslaget innebär att det av bestämmelsen ska följa att skrivelsen ska undertecknas eller bekräftas på annat sätt av talmannen och att en bekräftelse ska uppfylla höga krav på säkerhet.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att bestämmelserna i riksdagsordningen i många fall redan har utformats på ett teknikneutralt sätt. Riksdagsstyrelsen anför att bestämmelsen om undertecknandet av riksdagsskrivelser också bör ändras så att den blir teknikneutral och därmed möjliggör ett digitalt arbetssätt.

Förslaget innebär en ändring i en tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen.

Gällande rätt

Om ett riksdagsbeslut kräver verkställighet ska det organ som ska verkställa beslutet underrättas genom en skrivelse (11 kap. 21 § RO).

I tilläggsbestämmelse 11.21.1 RO anges att riksdagens skrivelser ska undertecknas av talmannen. Dessa utgör, tillsammans med det utskotts- betänkande som skrivelsen hänvisar till, den rättsliga grunden för regeringen att utfärda lagar eller verkställa andra åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Talmannen undertecknar riksdagsskrivelser för hand.

Sedan den 1 januari 2023 är det möjligt att införa en digital hantering av regeringsbeslut (jfr 7 kap. 7 § RF). Ett regeringsbeslut som ska expedieras ska kunna bli gällande också på andra sätt än genom en underskrift med penna på ett papper, under förutsättning att höga krav på säkerhet uppfylls.

Fördelningen av ärenden mellan utskott

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagsordningens reglering av fördelningen av ansvaret för beredningen av ärenden mellan utskotten ändras så att ärenden om upphandling ska beredas av näringsutskottet i stället för av finansutskottet, ärenden om immaterialrätt ska beredas av civilutskottet i stället för av näringsutskottet och ärenden om trossamfund ska beredas av kulturutskottet i stället för av konstitutionsutskottet. Riksdagsstyrelsen föreslår också att ärenden om det nationella genomförandet av Agenda 2030 ska beredas av miljö- och jordbruksutskottet i stället för av finansutskottet.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att utskottens arbetsbelastning har ökat under de senare valperioderna. Det gäller bl.a. antalet väckta motioner samt antalet utskottssammanträden och utskottens sammanträdestider. Därtill kommer att komplexiteten i arbetet har ökat, bl.a. till följd av den ökade internationaliseringen, det förändrade säkerhetsläget samt det parlamentariska läget. Situationen är dock enligt riksdagsstyrelsen inte likadan i alla utskott, utan den ökade arbetsbelastningen märks tydligare i vissa utskott. Förslagen om delvis ändrade ansvarsområden för vissa utskott syftar till att utjämna arbetsbelastningen mellan utskotten.

Förslaget innebär en ändring av bilagan till riksdagsordningen. Vidare föreslås vissa ändringar av ändamål och verksamheter på utgiftsområden. Dessa förslag behandlar utskottet i betänkande 2025/26:KU42 (se ovan i avsnittet Ärendet och dess beredning).

Gällande rätt

Bestämmelser om konstitutionsutskottets, finansutskottets och skatteutskottets ämnesområden finns i 7 kap. 8–10 §§ RO. Därutöver anges samtliga utskotts ämnesområden i bilagan till riksdagsordningen (tilläggsbestämmelse 7.5.1 RO).

Registret över ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att en uppgift om en fastighetsbeteckning inte längre ska registreras i det ekonomiska registret om en ledamot helt eller delvis äger en näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229). Därutöver gör styrelsen bedömningen att skyldigheten för riksdagsledamöterna att anmäla uppgifter till det ekonomiska registret inte bör utökas till att gälla fler åtaganden. Registreringen av åtaganden och ekonomiska intressen bör inte heller vara föremål för någon annan uppföljning än den som görs för att säkerställa att alla riksdagsledamöter anmäler sina uppgifter till registret.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att riksdagens ledamöter inte sällan utsätts för olika typer av hot och trakasserier. Styrelsen delar den bedömning som 2023 års riksdagsutredning gör att vissa uppgifter som rör ledamöterna måste behandlas med särskild omsorg för att det inte ska uppkomma otillbörliga intrång i enskilda ledamöters personliga integritet. Om en ledamot äger en näringsfastighet och samtidigt är bosatt på den kan en uppgift om fastighetsbeteckning jämföras med en uppgift om ledamotens privatbostad. Enligt riksdagsstyrelsen är det mindre lämpligt att en så detaljerad uppgift registreras i det ekonomiska registret och det är tillräckligt att förekomsten av helt eller delvis ägande registreras.

Vidare delar riksdagsstyrelsen utredningens bedömning att det ekonomiska registret, genom de uppgifter som registreras i dag, ger en bra bild av de olika

bindningar och intressen som kan tänkas påverka riksdagsledamöternas politiska uppdrag. Anmälningsskyldigheten bör inte utökas till att gälla fler åtaganden och registreringen bör inte vara föremål för annan uppföljning än den som görs i dag, dvs. att det skickas ut en påminnelse i de fall då anmälan inte har gjorts.

Det finns enligt riksdagsstyrelsen inte skäl att publicera uppgifter ur det ekonomiska registret digitalt, och styrelsen erinrar om EU:s dataskyddsförordning,¹ som syftar till att skydda enskildas personliga integritet vid behandling av personuppgifter.

Förslaget innebär en ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Gällande rätt m.m.

Enligt 1 § lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen ska Riksdagsförvaltningen föra ett register (ekonomiska registret) med uppgifter om riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. Registret ska ge samlad information om ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen i den omfattning som är motiverad av ett befogat allmänt intresse. I förarbetena anges att den som fått förtroendeuppdraget att vara riksdagsledamot öppet bör kunna redovisa uppdrag och inkomst- och förmögenhetsförhållanden som kan tänkas skapa lojalitetskonflikter och påverka det politiska uppdraget (förs. 1995/96:RFK2).

I 8 § lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen finns en uppräknning av vilka uppgifter som ska anmälas och registreras. Det är förekomsten av registreringspliktiga uppgifter som ska registreras, inte belopp eller värden. Som exempel på åtaganden och ekonomiska intressen som ska anmälas och registreras kan nämnas innehav av aktier i ett aktiebolag, ägande helt eller delvis av en näringsfastighet samt styrelseuppdrag och uppdrag som revisor i ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening eller en motsvarande utländsk juridisk person. Vid innehav av aktier ska bolagets namn registreras och vid ägande av en näringsfastighet fastighetens beteckning. Uppgifterna i registret är offentliga.

Sedan den 1 januari 2017 gäller en uppförandekod för ledamöterna i Sveriges riksdag. Den sammanfattar de regelverk och värden som är centrala i ledamotsuppdraget och utgör på så sätt en gemensam etisk grund. Som en allmän utgångspunkt anges att ledamöterna inte ska utnyttja sin ställning för personlig vinning. Vidare framgår det att ledamotsuppdraget ställer höga krav på integritet och att situationer som kan skada folkets förtroende för riksdagen bör undvikas.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Stockholmstraktamentet

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att storleken på Stockholmstraktamentet ska höjas från 50 procent till 70 procent av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen. Det avdragsgilla beloppet föreslås ändras i motsvarande mån. Riksdagsstyrelsen bedömer att det inte finns skäl att ändra ordningen för hur Stockholmstraktamentet ska fastställas.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att ledamöternas tillgång till övernattningsbostäder av god standard och med möjlighet till självhushåll var något som vid införandet av Stockholmstraktamentet låg till grund för bedömningen av dess storlek. Kraven på ledamöterna har dock förändrats och möjligheterna till självhushåll i övernattningslägenheterna kan inte utnyttjas i den utsträckning som det var tänkt när Stockholmstraktamentet infördes. I likhet med 2023 års riksdagsutredning anser riksdagsstyrelsen att det motiverar en höjning av Stockholmstraktamentet. Vidare delar riksdagsstyrelsen utredningens bedömning att Stockholmstraktamentet även fortsättningsvis ska räknas upp med prisbasbeloppet.

Förslaget innebär ändringar i inkomstskattelagen och i ersättningslagen.

Gällande rätt

I 5 kap. ersättningslagen finns bestämmelser om traktamenten för ledamöterna. En ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset har enligt 5 kap. 2 § ersättningslagen rätt till traktamente vid en tjänsteresa till Stockholm om resan innefattar övernattning i Stockholm (Stockholmstraktamente).

I 12 kap. 6 a § inkomstskattelagen finns särskilda regler om riksdagsledamöters rätt till avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor till Stockholm.

Fördelning av övernattningsbostäder

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att Riksdagsförvaltningen ska hantera tilldelningen av talmannens övernattningsbostad om han eller hon har rätt till en sådan. Enligt riksdagsstyrelsens bedömning bör det inte inrättas en särskild tjänstebostad åt talmannen som han eller hon kan disponera även om han eller hon bor närmare än 50 kilometer från Riksdagshuset.

Riksdagsstyrelsen anser att den ordning för talmansbostad som etablerades under 1980-talet fungerar väl och bör bestå, dvs. att det finns en talmanslägenhet som är inredd för att möjliggöra viss representation och som talmannen därutöver får använda som övernattningsbostad om han eller hon uppfyller villkoren för att tilldelas en sådan. Den ändring som föreslås innebär ett förtydligande av att talmannens övernattningsbostad enligt praxis inte ingår

bland de övernattningsbostäder som Riksdagsförvaltningen ställer till parti-gruppernas förfogande.

Förslaget innebär ändringar i ersättningslagen.

Gällande rätt

En ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset har rätt till en övernattningsbostad i Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd (6 kap. 1 § ersättningslagen). Det gäller även för riksdagens talman (se 1 kap. 5 § ersättningslagen). Riksdagsförvaltningen prövar efter ansökan om en ledamot har rätt till en övernattningsbostad (6 kap. 6 § ersättningslagen).

Riksdagsförvaltningen beslutar om vilka övernattningsbostäder som ska ställas till respektive partigrups förfogande och partigrupperna fördelar sedan respektive tilldelade övernattningsbostäder bland sina ledamöter som enligt Riksdagsförvaltningens beslut har rätt till en övernattningsbostad (6 kap. 7 och 8 §§ ersättningslagen). Om talmannen har rätt till en övernattningsbostad hanteras den inte av partigrupperna utan direkt av Riksdagsförvaltningen. Detta regleras inte i ersättningslagen.

Stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att basstödet till riksdagens partigrupper ska höjas. Vidare föreslås att basstödet fortsättningsvis genom en koppling till gällande prisbasbelopp årligen ska justeras utan behov av återkommande lagändringar. Från och med 2027 föreslås basstödet beräknas utifrån ett grundbelopp som är 45 prisbasbelopp och ett tilläggsbelopp som är 2 prisbasbelopp.

Riksdagsstyrelsen understryker inledningsvis att riksdagens ställning och inflytande bl.a. är beroende av vilka egna resurser riksdagsledamöterna och partigrupperna har att verka på eget initiativ. Kravet på partigruppskanslierna har ökat över tid, i takt med att förutsättningarna för riksdagsarbetet förändrats och kraven på riksdagens ledamöter ökat. Med hänsyn till detta och eftersom den senaste höjningen av basstödet endast innebar en anpassning till kostnadsutvecklingen anser riksdagsstyrelsen, i likhet med 2023 års riksdagsutredning, att det finns välgrundade skäl att stärka basstödet till partigrupperna. En nivåhöjning bör göras av både grundbeloppet och tilläggsbeloppet, men för att undvika att ledamöter som representerar stora väljargrupper missgynnas anser styrelsen att det finns starka skäl till en högre höjning av tilläggsbeloppet än den som utredningen föreslagit. Vidare är det angeläget med en årlig uppräknings av basstödet, och styrelsen ställer sig bakom utredningens förslag att nivån ska kopplas till prisbasbeloppet.

Lagtekniskt föreslår riksdagsstyrelsen en lösning som grundas på uträkningar av basstödet olika delar utifrån ett till heltal i lagen angett antal prisbasbelopp.

Förslaget innebär ändringar i partigruppstödslagen.

Gällande rätt

Bestämmelser om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen finns i partigruppstödslagen. Stödet syftar till att ge ledamöterna och partigrupperna det stöd de behöver för att det parlamentariska arbetet ska fungera väl, och stödet lämnas bl.a. i form av basstöd (1 kap. 1 och 2 §§ partigruppstödslagen). Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp, som fastställs i 2 kap. 1 § partigruppstödslagen.

Arvoden för deltagande i delegationer till mellanfolkliga organisationer

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att särskilda arvoden ska införas för ordförande och vice ordförande i delegationer till mellanfolkliga organisationer. Vidare föreslås att det i fortsättningen inte ska utgå några särskilda sammanträdesarvoden vid deltagande i vissa delegationer till parlamentariska församlingar.

Enligt riksdagsstyrelsens förslag ska det införas ett särskilt arvode för ordförande och vice ordförande i de delegationer till mellanfolkliga organisationer som riksdagen enligt internationella överenskommelser har förbundit sig att utse ledamöter till, dvs. de svenska delegationerna till Nordiska rådet, Europarådets parlamentariska församling och den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Till skillnad från den bedömning som görs i betänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1) anser styrelsen att det inte finns skäl att göra någon skillnad mellan de uppräknade delegationerna och den delegation för Europol som utses av riksdagen eller de delegationer som utses av talmannen efter samråd med gruppledarna. Riksdagsstyrelsen föreslår att det ska utgå ett fast månadsarvode om 4 procent av arvodet som riksdagsledamot för en ordförande respektive 2 procent av arvodet som riksdagsledamot för en vice ordförande.

Vidare föreslår riksdagsstyrelsen att arvodet till ledamot av arbetsutskott i Nordiska rådets svenska delegation ska slopas samt att den som fullgör uppdrag i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling som ordförande respektive vice ordförande och som lämnar riksdagen i samband med ett val under den återstående delen av delegationens mandatperiod ska ha rätt till arvode. Därutöver föreslås att sammanträdesarvoden som lämnas till vissa delegationer till parlamentariska församlingar ska slopas.

Utredningen har föreslagit att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2027, men enligt riksdagsstyrelsens bedömning bör bestämmelserna träda i kraft den 1 oktober 2026 och därmed kunna tillämpas från början av kommande valperiod.

Förslaget innebär ändringar i lagen om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ samt i ersättningslagen.

Gällande rätt

Riksdagen väljer ledamöter att ingå i de svenska delegationerna till vissa mellanfolkliga organisationer, såsom Nordiska rådet, Europarådets parlamentariska församling samt den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, förkortad OSSE (13 kap. 18 § första stycket RO och tilläggsbestämmelserna 13.18.1–13.18.3 RO). Dessutom får talmannen efter samråd med gruppledarna utse ledamöter i delegationer till andra internationella parlamentariska samarbeten (13 kap. 18 § andra stycket RO). Därutöver ska riksdagen, enligt 13 kap. 22 a § RO, välja ledamöter i en delegation till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol).

Bestämmelser om månadsarvode för vissa uppdrag finns i 1 § lagen om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ. Enligt bestämmelsen betalas månadsarvode ut bl.a. för ordföranden till Nordiska rådets svenska delegation samt en ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande i delegationen. I 2 § samma lag finns bestämmelser om sammanträdesarvode för sammanträden som infaller en måndag, fredag eller under perioder då kammaren inte sammanträder. Det gäller arvode vid deltagande i vissa parlamentariska församlingars verksamheter, såsom Nordiska rådet, Europarådet och OSSE, samt vid deltagande i den parlamentariska kontrollgruppen för Europol. Den som fullgör uppdrag i Europarådets svenska delegation och som lämnar riksdagen i samband med ett val har, enligt 3 a § samma lag, under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till sammanträdesarvode.

Avräkning av avgångsförmåner

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att avräkningsreglerna för det ekonomiska omställningsstödet ändras så att sådan minskning av stödet som ska göras enligt 13 kap. 13 § ersättningslagen ska motsvara den procentandel av ledamotsarvodet som stödet lämnas med. Avräkningsreglerna för inkomstgarantin bör inte ändras.

I dag gäller olika principer för inkomstgarantin och det ekonomiska omställningsstödet i fråga om hur mycket ersättningen ska minskas om en tidigare ledamot får andra inkomster. Riksdagsstyrelsen delar den bedömning som görs i betänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1) att en tidigare ledamots incitament att ta ett nytt arbete eller ta på sig nya uppdrag kan öka om ledamoten får behålla mer av den nya inkomsten. Riksdagsstyrelsen ställer sig därför bakom

utredningens förslag att avräkningsreglerna för det ekonomiska omställningsstödet ska ändras så att en sådan minskning av stödet som ska göras enligt 13 kap. 13 § ersättningslagen, exempelvis när det gäller inkomst som är pensionsgrundande enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken och inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige, ska motsvara den procentandel av ledamotsarvodet som stödet lämnas med. Genom den föreslagna ändringen blir avräkningsreglerna för inkomstgarantin och omställningsstödet mer likställda vid beaktandet av inkomster.

Förslaget innebär ändringar i ersättningslagen.

Gällande rätt

I 12 kap. ersättningslagen finns bestämmelser om inkomstgaranti som gäller de ledamöter som har valts in i riksdagen eller trätt in som ersättare före valet till riksdagen 2014. Av 12 kap. 5 § ersättningslagen följer att den som varit ledamot och som före uppnådd riktålder för pension lämnar riksdagen efter minst tre hela års sammanhängande tid har rätt till inkomstgaranti fr.o.m. den tidpunkt då arvodet upphör. Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgående ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar riksdagen (12 kap. 2 § ersättningslagen). Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning.

För de ledamöter som inte omfattas av bestämmelserna i 12 kap. ersättningslagen finns i stället en rätt till omställningsstöd (13 kap. ersättningslagen). Enligt 13 kap. 1 § består omställningsstödet bl.a. av ekonomiska förmåner under en omställningstid (ekonomiskt omställningsstöd). Syftet med omställningsstödet är att underlätta för den som har varit riksdagsledamot att övergå till förvärvsarbete (13 kap. 2 § ersättningslagen).

Om det är skäligt får en inkomstgaranti dras in helt eller delvis (jämkning) under vissa särskilt angivna förutsättningar (12 kap. 20 och 21 §§ ersättningslagen). Exempel på situationer som kan ge anledning till jämkning är om garantitagaren förvärvsarbetar i väsentlig omfattning åt någon annan och inte tar ut skälig ersättning för arbetet eller inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att övergå till förvärvsarbete. Ekonomiskt omställningsstöd kan under samma förutsättningar bli föremål för jämkning (13 kap. 16 och 17 §§ ersättningslagen).

Från såväl inkomstgaranti som ekonomiskt omställningsstöd ska det göras en avräkning av annan ersättning eller inkomst (12 kap. 14–18 §§ och 13 kap. 12–15 §§ ersättningslagen).

Utskottets ställningstagande

I frågan om den parlamentariska ledningen av riksdagens och Riksdagsförvaltningens arbete konstaterar utskottet inledningsvis att ledningen av kammarens och utskottens arbete utövas av talmannen respektive utskotten själva. Talmannen leder riksdagsarbetet och ansvarar för planeringen av kammarens arbete, i vissa fall efter samråd med grupperna och

överläggningar med riksdagsstyrelsen. Utskotten bestämmer själva över beredningen av ärenden och sina arbetsformer inom ramen för riksdagsordningens bestämmelser. Konstitutionsutskottet ansvarar för frågor som gäller riksdagen och riksdagsarbetet. Som riksdagsstyrelsen framhåller har utskottet alltid möjlighet att väcka förslag i dessa frågor.

När det gäller riksdagsstyrelsens framställningsrätt i frågor om riksdagsarbetets bedrivande vill utskottet i likhet med riksdagsstyrelsen särskilt framhålla värdet av en löpande dialog mellan styrelsen och konstitutionsutskottet när frågor om att utreda och förändra riksdagsarbetets bedrivande aktualiseras. Strävan bör i de sammanhangen, som riksdagsstyrelsen också anför, vara att uppnå enighet om den fortsatta processen, exempelvis i frågan om vem som bör ta initiativ till att lämna förslag till riksdagen. Utskottet ser dessutom positivt på utvecklingen av styrelsens arbetsformer, bl.a. för att skapa ett större utrymme för fördjupning i frågor som gäller budgeten för riksdagen och Riksdagsförvaltningen.

Utskottet delar riksdagsstyrelsens överväganden och förslag även när det gäller formerna för val av talman och vice talmän, offentliga sammanträden i utskott medan arbetsplenium pågår, förkortad motionstid för skrivelser och redogörelser, teknikneutral riksdagsordning, fördelning av ärenden mellan utskott, registret över ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen, Stockholmstraktamentet, fördelning av övernattningsbostäder, stöd till parti-grupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen, arvoden för deltagande i delegationer till mellanfolkliga organisationer och avräkning av avgångs-förmåner.

När det gäller fördelningen av övernattningsbostäder noterar utskottet att talmansuppdraget skiljer sig från uppdraget som riksdagsledamot i vissa delar, t.ex. i fråga om krav på närvaro i Stockholm, representation och säkerhet. Mot den bakgrunden anser utskottet att omständigheterna kring talmannens bostad i Stockholm kan behöva övervägas i ett lämpligt sammanhang.

Sammantaget ställer sig utskottet bakom riksdagsstyrelsens överväganden och förslag och anser därmed att riksdagen bör anta lagförslagen.

Utskottet föreslår dock vissa i huvudsak redaktionella och språkliga ändringar i framställningens lagförslag. När det gäller val av talmän kan utskottet konstatera att sådana val i dag gäller till valperiodens slut i enlighet med vad som föreskrivs i 3 kap. 4 § första stycket RO. Den lydelse av paragrafens första stycke som riksdagsstyrelsen föreslår innebär dock enligt utskottet, mot bakgrund av regleringen i 12 kap. 5 § RO, att valen av talmän i stället ska gälla tills nya talmän har valts i början av nästa valperiod. Någon sådan ändring torde inte ha varit avsedd. Utskottet noterar också att ålderspresidenten, i enlighet med tilläggsbestämmelse 3.3.1 RO, leder sammanträdet med kammaren till dess att talmän har valts. Utskottet avstyrker därför riksdagsstyrelsens förslag till ändring i 3 kap. 4 § första stycket RO. När det gäller 3 kap. 4 § andra och tredje styckena RO föreslår utskottet två ändringar av språkligt slag.

I framställningen föreslår riksdagsstyrelsen att tilläggsbestämmelse 7.15.3 RO ändras för att möjliggöra offentliga utskottssammanträden medan arbetsplenum pågår. Den föreslagna lydelsen skulle, enligt utskottet, kunna uppfattas som att utskottssammanträden som huvudregel får hållas samtidigt som kammarens sammanträden. Enligt utskottet skulle detta kunna få oönskade konsekvenser för hur kammaren och utskotten planerar sina verksamheter. För att undvika detta föreslår utskottet en annan utformning av bestämmelsen.

Enligt bilagan till riksdagsordningen bereder finansutskottet i dag ärenden om statens egendom och upphandling i allmänhet. Riksdagsstyrelsen föreslår i framställningen att ärenden om upphandling i stället ska beredas av näringsutskottet. Utskottet noterar att lydelsen ”i allmänhet” har tagits bort i det förslag som riksdagsstyrelsen lämnar. Någon ändring i sak i det avseendet synes dock inte vara avsedd. För att undvika en ändrad betydelse i sak föreslår utskottet att ”i allmänhet” behålls när det gäller ärenden om statens egendom och upphandling. Utskottet föreslår därför en ändring i bilagan till riksdagsordningen.

När det gäller tilldelningen av övernattningsbostad till talmannen noterar utskottet att begreppet ”overnattningslägenhet” används i riksdagsstyrelsens förslag till ändring i 6 kap. 7 § ersättningslagen. Utskottet föreslår en ändring till ”overnattningsbostad” mot bakgrund av att begreppet ”overnattningsbostad” används i den aktuella bestämmelsen och i ersättningslagen i övrigt. För att följa systematiken i 6 kap. ersättningslagen föreslår utskottet också en annan lydelse av 6 kap. 7 § ersättningslagen.

Av 2 kap. 1 § partigruppstödslagen i dess nuvarande lydelse följer att basstödet till partigrupperna består av grundbelopp och tilläggsbelopp samt vilka belopp de uppgår till per år. I framställningen föreslår riksdagsstyrelsen en höjning av både grundbeloppet och tilläggsbeloppet. Av riksdagsstyrelsens förslag framgår vilka belopp grundbeloppet och tilläggsbeloppet ska uppgå till. Däremot framgår det inte hur ofta beloppen ska utgå. Någon ändring i sak synes inte ha varit avsedd. För att undvika att otydlighet uppstår vid tillämpningen av lagen föreslår utskottet en ändring i 2 kap. 3 och 4 §§ partigruppstödslagen så att det framgår att grundbeloppet och tilläggsbeloppet uppgår till vissa årliga belopp.

Säkerheten i riksdagen och för riksdagens ledamöter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar med vissa ändringar riksdagsstyrelsens förslag till ändringar dels i riksdagsordningens bestämmelser om åtgärder vid ordningsstörningar under kammarens sammanträden och offentliga sammanträden i utskotten och i EU-nämnden, dels i bestämmelserna om säkerhetskontroll i lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler, skyddslagen och lagen om ordningsvakter.

Förslaget innebär tydliggöranden av bestämmelserna om utvisning av åhörare som stör ordningen under kammarens sammanträden eller utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden. Dessutom innebär förslaget utökade möjligheter till säkerhetskontroll av åhörare.

När det gäller några av lagförslagen hänvisar utskottet till motivuttalanden i utredningens betänkande.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utredning under regeringen av frågor om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter samt tillkännager detta för regeringen. Frågorna bör utredas av en parlamentariskt sammansatt kommitté.

En fördjupad analys av frågor om ett stärkt skydd för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som styrelsen anför om en utredning under regeringen om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter samt tillkännager detta för regeringen.

Riksdagsstyrelsen framhåller att det är av avgörande betydelse att den parlamentariska processen fungerar väl och kan ske under garanterat säkra och trygga former. Samtidigt är Sverige av tradition ett öppet samhälle och riksdagen ska vara ett öppet och tillgängligt parlament. Sverige befinner sig dock i ett allvarligt säkerhetsläge. En övergripande prioritering i Riksdagsförvaltningens strategiska plan för 2023–2027 är därför att förvaltningen ska bedriva ett uthålligt och systematiskt säkerhetsarbete. En omfattande utveckling av säkerhetsarbetet i riksdagen har genomförts under de senaste åren, och ansträngningar har gjorts för att balansera öppenhet med behovet av säkerhet i riksdagens hus, som är skyddsobjekt enligt skyddslagen (2010:305). Vidare har samverkan mellan Riksdagsförvaltningens säkerhetsavdelning, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten utvecklats. Enligt riksdagsstyrelsen är arbetet viktigt och behöver fortsätta att utvecklas.

I likhet med 2023 års riksdagsutredning anser riksdagsstyrelsen att ledamotsperspektivet i säkerhetsarbetet med anknytning till riksdagen behöver öka. Många riksdagsledamöter upplever att otryggheten ökar när de lämnar riksdagens lokaler, och ledamöterna tillbringar en inte obetydlig del av sin tid utanför lokalerna, t.ex. genom vistelser på hemorten eller i de övernattningslägenheter som Riksdagsförvaltningen tillhandahåller. Enligt riksdagsstyrelsen är det mycket allvarligt och ett hot mot demokratin att det finns ledamöter som känner sig otrygga i samband med att de utövar väsentliga delar av sitt uppdrag.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att Riksdagsförvaltningen ansvarar för säkerheten och krisberedskapen i riksdagen, Säkerhetspolisen för personskyddet för den centrala statsledningen och Polismyndigheten för medborgarnas trygghet och säkerhet. Enligt riksdagsstyrelsen finns det en rad frågor om Säkerhetspolisens och Polismyndighetens uppdrag och arbete i relation till riksdagens ledamöter samt vilket skydd riksdagsledamöterna bör ges som en del av den centrala statsledningen. Riksdagsstyrelsen anser att en utredning bör göra en fördjupad analys av frågorna. Enligt styrelsen måste också samverkan mellan myndigheterna stärkas och rollfördelningen tydliggöras. Översynen bör bl.a. inkludera Säkerhetspolisens och Polismyndighetens respektive uppdrag och arbete när det gäller ledamöternas trygghet och säkerhet. De olika huvudmännen har en gemensam uppgift att skydda företrädare för demokratin och det öppna samhället. Enligt riksdagsstyrelsen kräver det en tydlig samordning med gemensamt framtagna och tydliga strategier, rutiner och handlingsplaner. Vidare är det viktigt att frågor som rör tryggheten och säkerheten för ledamöternas familjer omfattas av översynen.

Enligt riksdagsstyrelsen finns det också skäl att inkludera vissa andra frågor i en översyn, t.ex. om riksdagens ledamöter på ett generellt plan kan erbjudas trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder genom baspaket eller trygghetspaket utan att det förutsätter individuella riskbedömningar eller konkreta hot mot säkerheten. Om det är Riksdagsförvaltningen eller Säkerhetspolisen som i så fall ska tillhandahålla ett sådant stöd behöver analyseras närmare, liksom de skattemässiga konsekvenserna.

Riksdagsstyrelsen anser vidare att det finns ett behov av att se över Riksdagsförvaltningens och andra myndigheters möjligheter att t.ex. med stöd av en särskild lag stärka skyddet av riksdagen och den parlamentariska processen, inklusive de olika funktioner som är en del av den parlamentariska processen. Styrelsen konstaterar att den lagstiftning som finns på säkerhetsområdet, såsom skyddslagen och lagen (2019:109) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter, fokuserar på skyddet av fysiska installationer som byggnader. I en sådan bredare översyn kan det enligt riksdagsstyrelsen finnas skäl att för helhetens skull inkludera ytterligare myndigheter såsom Försvarsmakten, och eventuella åtgärder måste innefatta en rimlig balans mellan säkerhet och öppenhet. Därutöver anser riksdagsstyrelsen att frågor

som rör offentlighet och sekretess i Riksdagsförvaltningens verksamhet, inte minst den säkerhetshöjande verksamheten, är viktiga att uppmärksamma.

Riksdagsstyrelsen noterar att frågor kopplade till säkerhetsskyddet för kammarens arbete uppmärksammades i betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2), bl.a. om talmannen redan inför ett sammanträde med kammaren ska kunna besluta att sammanträdet ska genomföras utan åhörare mot bakgrund av mycket allvarliga säkerhetshot, t.ex. att främmande makt eller någon annan har iscensatt en upploppsliknande situation utanför riksdagen för att blockera kammarens arbete. Utredningen ansåg sig dock inte kunna ta upp frågor av det slaget. I betänkandet lades det inte heller fram något förslag om tillträdesförbud till åhörarläktaren, t.ex. för personer som dömts för att ha stört ordningen på åhörarläktaren. Enligt riksdagsstyrelsen uppkommer grundläggande frågor som bör övervägas om avvägningen mellan öppenhet, ordning och säkerhet i kammarens arbete. Även mindre ingripande åtgärder än tillträdesförbudet bör övervägas. Vid en sådan fördjupad analys av tillträdet till åhörarläktaren måste särskilt uppmärksammas att de journalister som ackrediterats ska få tillfälle att följa överläggningarna i kammaren från sina särskilt anvisade platser på åhörarläktaren i plenisalen.

En närliggande fråga är om Riksdagsförvaltningen ska kunna samla och bevara uppgifter till underlag för vem som ska kunna nekas tillträde till riksdagens lokaler av företrädesvis säkerhetsskäl, men även för att förebygga ordningsstörningar. Frågan om att samla och bevara underlag uppkommer även när det gäller rätten till tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter då en ansökan om passerkort kan nekas eller ett beviljat passerkort återkallas av säkerhetsskäl. Frågorna bör analyseras vidare och i analysen bör också ingå frågan om en tidigare ledamots partikansli ska beredas tillfälle att yttra sig över en ansökan om passerkort från en tidigare ledamot.

Sammanfattningsvis anser riksdagsstyrelsen att skyddet mot hot och våld för riksdagens ledamöter måste stärkas och att förebyggande trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder måste prioriteras. Frågorna om ett stärkt skydd för riksdagens ledamöter och den parlamentariska processen, säkerheten i kammaren, ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter samt ett antal andra närliggande frågor bör enligt riksdagsstyrelsen ses över, lämpligen av en utredning under regeringen. Utredningen bör vara parlamentarisk och berörda myndigheter under regeringen, liksom Riksdagsförvaltningen, bör beredas möjlighet att biträda under utredningsarbetet.

Tillträde till riksdagens lokaler för tidigare ledamöter

Framställningen och gällande rätt

Riksdagsstyrelsen gör bedömningen att tillträdesrätten till riksdagens lokaler för tidigare ledamöter i fortsättningen ska gälla under förutsättning att uppdraget som ledamot har utövats under en sammanhängande tidsperiod motsvarande minst en valperiod. Därmed ställer sig riksdagsstyrelsen i huvudsak bakom den bedömning som görs av 2023 års riksdagsutredning.

Rätten till tillträde till riksdagens lokaler för tidigare ledamöter regleras i riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2019:1) om säkerhet och säkerhetskydd i riksdagen, Riksdagsförvaltningen och partikanslierna. Riksdagsstyrelsen avser att göra ändringar i föreskriften. Därutöver anser riksdagsstyrelsen att vissa ytterligare frågor som rör tidigare ledamöters rätt till tillträde till riksdagens lokaler behöver utredas vidare (se avsnittet ovan).

Ordningsstörningar och utvidgad säkerhetskontroll

Framställningen

Utvisning av åhörare som stör ordningen vid ett sammanträde

Riksdagsstyrelsen föreslår att talmannen, ordföranden eller den som annars leder ett sammanträde i kammaren eller ett offentligt sammanträde i ett utskott eller EU-nämnden ska ha rätt att utvisa åhörare som stör ordningen. Om inte något annat beslutas ska ett utvisningsbeslut gälla för den resterande delen av sammanträdet. Talmannen eller ordföranden får också besluta om undantag från ett utvisningsbeslut för att ge vissa åhörare tillträde också efter ett beslut om utvisning.

Det är enligt riksdagsstyrelsen av särskild betydelse för den demokratiska processen att riksdagen kan sammanträda i lugn och ordning, vare sig det gäller ett sammanträde i kammaren, i ett utskott eller i EU-nämnden. Samtidigt måste åtgärder för att förhindra ordningsstörningar i riksdagen enligt riksdagsstyrelsen vara proportionerliga och de bör endast undantagsvis kunna leda till att någon som utgör en risk för säkerheten eller ordningen utestängs från att på plats följa riksdagens överläggningar och beslut.

Även med beaktande av att den grundlagsskyddade demonstrationsrätten medger tydliga meningsyttranden utanför riksdagens skyddsklassade byggnader saknas det, vid en avvägning mot att trygga den parlamentariska processen i riksdagen, enligt riksdagsstyrelsen i allt väsentligt utrymme för meningsyttringar från allmänheten under sammanträden i kammaren och offentliga sammanträden i ett utskott eller EU-nämnden. Syftet med åhörarpplatser i kammaren och i de lokaler där offentliga sammanträden med utskott och EU-nämnden normalt genomförs är att personer på plats ska kunna ta del av sammanträdet, inte att de ska framföra åsikter om det som förekommer vid sammanträdet eller om något annat. Riksdagsstyrelsen anför att bestämmelserna i 16 kap. 4 § brottsbalken om störande av förrättning, som tillämpats flera gånger när åhörare stört ordningen vid kammarens sammanträden, understryker detta. I detta sammanhang hänvisas till Högsta domstolens avgörande Interpellationsdebatten (NJA 2023 s. 583).

Det är enligt riksdagsstyrelsen alltid talmannen respektive ordföranden som utifrån förhållandena i det enskilda fallet avgör hur en ordningsstörning ska åtgärdas. Vanligen bör det vara tillräckligt med en tillsägelse. Om inte ordningsstörningen upphör med detta ska en störande åhörare kunna utvisas. Vid oordning bland åhörarna ska det också fortsättningsvis finnas en möjlighet

att utvisa samtliga närvarande åhörare. En sådan utvisning kan vid kammarens sammanträde enligt riksdagsstyrelsen dock handla om att enbart utvisa de åhörare som är placerade vid en viss sektion av åhörarläktaren i plenisalen. Talmannen eller ordföranden kan därmed besluta att bl.a. närvarande journalister inte ska omfattas av ett utvisningsbeslut.

Det bör enligt riksdagsstyrelsen också tydliggöras att en utvisning av en eller flera åhörare gäller tills sammanträdet i kammaren eller det offentliga sammanträdet i utskottet eller EU-nämnden är avslutat för dagen. Den som leder sammanträdet bör enligt riksdagsstyrelsen dock ha möjlighet att i ett enskilt fall förordna om något annat. Detta kan t.ex. bli aktuellt om ett sammanträde ska fortsätta i samma ärende en senare dag och samma personer som utvisats kan antas vilja återkomma med risk för en ytterligare ordningsstörning.

Förslaget innebär ändringar av två huvudbestämmelser i riksdagsordningen.

Utvidgad säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

Riksdagsstyrelsen föreslår vidare att säkerhetskontroll i riksdagens lokaler ska få äga rum också i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden. Föremål som kan användas för att störa ordningen ska kunna eftersökas vid säkerhetskontrollen. Det ska enligt förslaget också tydliggöras i lag att säkerhetskontroller får utföras av riksdagens skyddsvakter. Säkerhetskontroller ska också som i dag få utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som står under ledning av en polisman. Den som vägrar att genomgå en säkerhetskontroll eller som inte följer en uppmaning om att lämna ifrån sig farliga eller ordningsstörande föremål som påträffas vid en säkerhetskontroll ska, utöver att kunna nekas tillträde eller avvisas, också kunna avlägsnas från riksdagens lokaler.

Riksdagsstyrelsen anför att det finns skäl att förbättra de störningsförebyggande åtgärderna i förhållande till de offentliga sammanträden som hålls i riksdagens lokaler. Det är av central betydelse att kammaren, utskotten och EU-nämnden kan genomföra sina offentliga sammanträden under säkra former och utan störningar.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att säkerhetskontroller enligt nuvarande ordning får äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Riksdagsstyrelsen anser, i likhet med Utredningen om offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2), att säkerhetskontroller i riksdagens lokaler också ska få äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden. För detta ändamål ska kroppsvisitation få äga rum. Om det finns särskilda skäl ska riksdagens skyddsvakter kunna genomföra säkerhetskontroller och undersöka väskor m.m. på annat sätt än med en metalldetektor eller annan liknande anordning, dvs. med manuell

kroppsvisitation. Kroppsvisitation som är av mer väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro.

Riksdagsstyrelsen framhåller att förslagen i denna del inte innebär någon skillnad i de personkretsar som måste genomgå säkerhetskontroll för att få tillträde till riksdagens lokaler. Ackrediterade journalister som har en fast arbetsplats i riksdagen behöver enligt nuvarande ordning inte genomgå någon säkerhetskontroll, och förslaget innebär inte någon ändring av detta. Andra journalister behöver genomgå säkerhetskontroll redan i dag, och det förändras inte med den föreslagna regleringen.

Riksdagsstyrelsens förslag att riksdagens skyddsvakter får utföra säkerhetskontroller i riksdagens lokaler och utföra manuell kroppsvisitation innebär att skyddsvakterna tilldelas ytterligare befogenheter. Detta bör därför enligt riksdagsstyrelsen tydliggöras genom att det i skyddslagen görs en hänvisning till lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler.

Det finns för närvarande inga ordningsvakter som utför säkerhetskontroller i riksdagen. Möjligheten att använda ordningsvakter för det syftet bör emellertid enligt riksdagsstyrelsen finnas kvar. I lagen (2023:421) om ordningsvakter hänvisas till vissa uppräknade lagar där det finns bestämmelser om en ordningsvaks befogenheter. För fullständighetens skull bör bestämmelsen enligt riksdagsstyrelsen hänvisa även till lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler.

Förslaget innebär ändringar i lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler, skyddslagen och lagen om ordningsvakter.

Gällande rätt

Sammanträden i kammaren är enligt 4 kap. 9 § RF offentliga. Ett sammanträde får dock enligt samma paragraf under vissa förhållanden hållas inom stängda dörrar. Av 6 kap. 7 § RO följer att kammaren får besluta att ett sammanträde ska hållas inom stängda dörrar, om det krävs med hänsyn till rikets säkerhet eller i övrigt till förhållandet till en annan stat eller en mellanfolklig organisation. Om regeringen vid ett sammanträde ska lämna information till riksdagen, får även regeringen besluta om stängda dörrar på samma grunder. Kammaren har inte sammanträtt inom stängda dörrar sedan andra världskriget.

Kammarens sammanträden sänds på riksdagens webb-tv, som är tillgänglig via riksdagens webbplats. Sändningarna går att se både direkt och i efterhand. Vid kammarens sammanträden ska det dessutom föras fullständiga protokoll (6 kap. 24 § RO). Protokollen ska göras tillgängliga i den omfattning uppgifterna inte omfattas av sekretess. Ett s.k. snabbprotokoll ska utan dröjsmål göras tillgängligt i läsbar form (tilläggsbestämmelse 6.24.1 RO).

Utskotten och EU-nämnden ska som huvudregel sammanträda inom stängda dörrar (7 kap. 16 § RO). Ett utskott får dock enligt 7 kap. 17 § RO besluta att ett sammanträde i den del det avser inhämtande av upplysningar eller överläggning i EU-frågor ska vara offentligt. Enligt samma bestämmelse får EU-nämnden besluta att ett sammanträde, eller en del av ett sammanträde,

ska vara offentligt. Också utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden sänds normalt på riksdagens webb-tv. Det finns bestämmelser om ordningsregler för åhörare vid dessa sammanträden som motsvarar vad som gäller för kammarens sammanträden (7 kap. 19 § RO). Detsamma gäller bestämmelser om skyldigheten för åhörare att lämna in föremål som kan användas för att störa ordningen vid sammanträdet (tilläggsbestämmelse 7.18.1 RO).

Enligt 6 kap. 26 § RO ska det i plenisalen finnas särskilda platser för åhörare. Åhörare ska på uppmaning lämna in ytterkläder och väskor samt föremål som kan användas för att störa ordningen i plenisalen (tilläggsbestämmelse 6.26.1 RO). Den som inte följer en sådan uppmaning får vägras tillträde till åhörarplatserna. Enligt 6 kap. 27 § RO får åhörare som uppträder störande genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får talmannen utvisa samtliga åhörare. I 7 kap. 18 och 19 §§ RO finns motsvarande bestämmelser för en offentlig del av ett sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

Bestämmelser om säkerhetskontroll finns i lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler. Enligt lagen får säkerhetskontroll äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Vid säkerhetskontroller ska vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid sådana brott eftersökas. För det ändamålet får kroppsvisitation äga rum. Vidare får väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler undersökas. Om det vid säkerhetskontrollen påträffas ett föremål som kan användas på det angivna sättet och det inte tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, ska den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Den som inte efterkommer uppmaningen får avlägsnas från riksdagens lokaler.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av talmannen och ska avse ett visst tillfälle eller en viss tid. Säkerhetskontroller utförs, efter närmare anvisningar av Polismyndigheten, av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av vaktpersonal vid riksdagen. Kroppsvisitation som genomförs på annat sätt än med en metalldetektor eller liknande anordning får utföras endast av en polisman. En kroppsvisitation som är av mer väsentlig omfattning ska verkställas i ett enskilt rum och om möjligt i vittnes närvaro. Kroppsvisitationer får verkställas eller bevittnas endast av en person som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte utförs med en metalldetektor eller liknande anordning. Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till eller avvisas från riksdagens lokaler.

Sedan många år är flera av de lokaler som riksdagen och Riksdagsförvaltningen disponerar skyddsobjekt, och bevakningen utförs av skyddsvakter i enlighet med bestämmelserna i skyddslagen. Den som bevakar ett skyddsobjekt får besluta om bl.a. kroppsvisitation om det behövs för att bevakningsuppgiften ska kunna fullgöras eller för att söka efter föremål som

kan tas i beslag enligt skyddslagen. Om det behövs för att bevakningsuppgiften ska kunna fullgöras får den som bevakar ett skyddsobjekt vidare bl.a. avvisa, avlägsna eller, om en sådan åtgärd inte är tillräcklig, tillfälligt omhänderta en person inom eller invid skyddsobjektet, om personen exempelvis överträder något förbud som gäller på grund av beslut enligt skyddslagen, vägrar att på begäran lämna uppgift om namn, födelsetid eller hemvist eller lämnar uppgift om detta som skäligen kan antas vara oriktig eller vägrar att underkasta sig kroppsvisitation.

Bestämmelser om pressackreditering för i första hand journalister regleras i riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2019:1) om säkerhet och säkerhetsskydd i riksdagen, Riksdagsförvaltningen och partikanslierna. Vissa ackrediterade journalister har särskilda arbetsplatser i riksdagens lokaler.

Lagrådets yttrande

I sitt yttrande redovisar Lagrådet vissa synpunkter av både principiell och redaktionell art. Ytrandet finns i bilaga 4.

När det gäller bestämmelserna i riksdagsordningen om utvisning av åhörare som stör ordningen under ett sammanträde i kammaren eller under ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden konstaterar Lagrådet att riksdagsstyrelsens förslag i vissa delar skiljer sig från de förslag som lämnats av den aktuella utredningen. En uttrycklig reglering, på det sätt som utredningen föreslagit, av förutsättningarna för att genomföra ett sammanträde i kammaren eller ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden utan att åhörare tillåts närvara i lokalen ger enligt Lagrådet ett tydligare uttryck för att detta ska vara fråga om en ren undantagssituation. Utredningens förslag innebär vidare enligt Lagrådet att den som leder sammanträdet ska väga nödvändigheten av att kunna genomföra sammanträdet mot det avsteg från offentligheten som ett genomförande utan åhörare skulle innebära och därefter fattar ett särskilt beslut i saken.

När det gäller regleringen av hur länge ett utvisningsbeslut ska gälla anför Lagrådet att det skulle leda för långt att, som riksdagsstyrelsen föreslagit, åhörare ska kunna hindras att på plats följa ett sammanträde en viss dag på grund av ordningsstörningar som inträffat dagen eller dagarna före.

Lagrådet anför vidare att möjligheten att göra undantag från utvisningsbeslut för bl.a. journalister är av sådan betydelse om offentligheten i övrigt inskränks att den, som utredningen föreslagit, bör framgå direkt av lagtexten.

När det gäller framställningens förslag att inte endast den åhörare som uppträder störande kan utvisas från ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden utan även den som ”på något annat sätt uppträder olämpligt” understryker Lagrådet att en förutsättning för en inskränkning av offentligheten måste vara att den ordning som bör gälla vid riksdagens överläggningar faktiskt har störts. Lagrådet förordar mot den bakgrunden att tillägget om åhörare som på något annat sätt uppträder olämpligt får utgå och därmed inte heller tillföras motsvarande bestämmelse för kammarens sammanträden.

Lagrådet anför vidare att eftersom ordet ”ordförande” i bestämmelsen om ordningsstörningar vid offentliga sammanträden i utskotten eller EU-nämnden avser den som leder sammanträdet, dvs. inte utskottets eller nämndens ordförande, framstår tillägget ”eller den som annars leder sammanträdet” som mindre korrekt.

Dessutom redovisar Lagrådet när det gäller lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler vissa synpunkter av i huvudsak redaktionellt slag. Lagrådet lämnar förslagen om ändringar i skyddslagen och lagen om ordningsvakter utan erinran.

Utskottets ställningstagande

Det är av avgörande betydelse att den parlamentariska processen fungerar och kan genomföras under säkra och trygga former. Samtidigt vill utskottet framhålla vikten av att riksdagen är ett öppet och tillgängligt parlament. Strävan efter öppenhet måste balanseras med behovet av säkerhet.

Utskottet delar riksdagsstyrelsens bedömning att frågorna om ett stärkt skydd för riksdagens ledamöter och den parlamentariska processen samt andra närliggande frågor bör ses över av en utredning under regeringen. Frågor som enligt riksdagsstyrelsen bör ingå i en sådan utredning är bl.a. ansvarsfördelningen mellan Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Riksdagsförvaltningen, möjligheten att utan individuella riskbedömningar eller konkreta hot kunna erbjuda ledamöterna trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder genom t.ex. baspaket eller trygghetspaket samt behovet av att med stöd av en särskild lag kunna stärka skyddet av riksdagen och den parlamentariska processen med dess funktioner. Riksdagsstyrelsen uppmärksammar även frågor som rör offentlighet och sekretess i framför allt Riksdagsförvaltningens säkerhetshöjande verksamhet och vissa frågor för att garantera säkerheten i kammaren.

Utskottet ställer sig bakom riksdagsstyrelsens överväganden och förslag om att det behövs en fördjupad analys av frågor om ett stärkt skydd för den parlamentariska processen och riksdagens ledamöter. Utskottet anser att en sådan utredning bör göras av regeringen. När det gäller formerna för utredningen vill utskottet framhålla behovet av en bred parlamentarisk förankring, och utskottet anser därför att frågorna bör utredas av en parlamentariskt sammansatt kommitté. Utskottet föreslår mot den bakgrunden att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utredning under regeringen av frågor om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter samt tillkännager detta för regeringen.

När det gäller de förslag som tar sikte på ordningsstörningar under kammarens sammanträden och under offentliga sammanträden i utskotten och EU-nämnden vill utskottet framhålla att offentligheten och tillgängligheten i det parlamentariska arbetet är av central betydelse. Tillsammans med de grundlagsreglerade möjligheterna till bl.a. politisk verksamhet, informationsfrihet och handlingsoffentlighet bidrar rätten att på plats ta del av riksdagens

offentliga sammanträden till att garantera den fria opinionsbildningen. Möjligheten att följa arbetet i riksdagen kan dessutom antas främja intresset och förståelsen för det parlamentariska arbetet, vilket i sig har ett stort demokratiskt värde.

Som riksdagsstyrelsen framhåller är det emellertid också av särskild betydelse för den demokratiska processen att riksdagen kan sammanträda, debattera och besluta i lugn och ordning. Samtidigt måste åtgärder för att förhindra ordningsstörningar i riksdagen vara proportionerliga, och de bör endast undantagsvis kunna leda till att någon som utgör en risk för säkerheten eller ordningen utestängs från att fortsätta att följa riksdagens överläggningar och beslut på plats.

Utskottet ställer sig i huvudsak bakom riksdagsstyrelsens överväganden och förslag också i denna del. Med anledning bl.a. av Lagrådets synpunkter på vissa av lagförslagen lämnar utskottet emellertid förslag på vissa ändringar.

Utskottet instämmer i Lagrådets synpunkter när det gäller utformningen av bestämmelserna i 6 kap. 27 § och 7 kap. 19 § RO om utvisning av åhörare som stör ordningen och förutsättningarna för att fortsätta ett sammanträde utan att åhörare tillåts närvara på läktaren. Utskottet vill här särskilt lyfta värdet av att journalister tillåts närvara också om ordningsstörningar har medfört att åhörare i övrigt har utvisats eller rent av hindras från att alls närvara under resten av ett sammanträde. Genom journalisters närvaro begränsas de negativa konsekvenserna av den inskränkning av offentligheten som sådana åtgärder innebär. Lagrådets synpunkter tillgodoses enligt utskottet bäst genom den reglering som utredningen föreslagit. Utskottet noterar vidare att den formulering som riksdagsstyrelsen föreslår, att det är ”talmannen eller den som annars leder sammanträdet” som ska fatta de olika besluten med anledning av ordningsstörningar, avviker från hur andra, motsvarande bestämmelser i riksdagsordningen är konstruerade, och att den av den anledningen är mindre lämplig. Utskottet lämnar mot denna bakgrund ett eget förslag till ändringar i de aktuella bestämmelserna i riksdagsordningen. Förslaget motsvarar i allt väsentligt utredningens förslag. Utskottet ställer sig bakom de motivuttalanden som görs i utredningens betänkande 2025/26:URF2.

När det gäller de föreslagna ändringarna i lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler talar enligt utskottet övervägande skäl för att den utökade säkerhetskontrollen begränsas till de besökare som, i de flesta fall utan ansvarig besöksmottagare, avser att besöka sammanträden i plenisalen eller offentliga sammanträden i ett utskott eller i EU-nämnden. Utskottet vill i sammanhanget betona vikten av ett öppet parlament och att utgångspunkten bör vara att inbjudna besökare i normalfallet inte ska vara föremål för den utökade säkerhetskontrollen. Dessa besökare ledsagas av en behörig besöksmottagare när de rör sig i riksdagens lokaler. Utskottet noterar att utredningens förslag ger ett tydligare uttryck för en sådan restriktivitet och proportionalitet vid tillämpningen, även om också detta förslag ger säkerhetspersonalen en möjlighet att i undantagsfall genomföra en utökad säkerhetskontroll av besökare med besöksmottagare. Utskottet anser

sammantaget att övervägande skäl talar för att denna restriktivitet kommer till uttryck i lagtexten och föreslår därför att bestämmelsen utformas i enlighet med utredningens förslag. Även när det gäller denna bestämmelse hänvisar utskottet till utredningens motivuttalanden. Utskottet delar härutöver Lagrådets redaktionella synpunkter på förslaget när det gäller 4 och 9 a §§ i lagen.

Utskottet tillstyrker i övrigt, med några redaktionella ändringar, riksdagsstyrelsens lagförslag i de delar som avser säkerheten i riksdagen och för riksdagens ledamöter.

Vissa övriga frågor med ledamoten i fokus

Utskottets bedömning i korthet

Utskottet ställer sig bakom riksdagsstyrelsens bedömningar i de redovisade frågorna om regleringen av delegationspresidiet, riksmötets rytm, regeringens samråd med EU-nämnden om s.k. A-punkter, användningen av bonuspoäng, möjlighet till föräldraledighet och sjukledighet för del av dag samt validering av uppdraget som riksdagsledamot.

Regleringen av delegationspresidiet

Framställningen

Riksdagsstyrelsen bedömer att det inte finns skäl att skapa en tydligare struktur för mötena mellan talmannen och presidierna för riksdagens internationella delegationer.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att talmannen 2022 beslutade om formerna för delegationspresidiet. Mötena syftar till ett ökat utbyte mellan delegationerna om politiska bedömningar och sakupplysningar. Dessutom har åtgärder vidtagits för ett ökat utbyte mellan delegationerna och utskotten.

Riksdagsstyrelsen understryker betydelsen av att mötena även i fortsättningen genomförs regelbundet, men bedömer att det inte finns skäl att närmare reglera och ytterligare formalisera mötena.

Gällande rätt

Riksdagen väljer ledamöter till de svenska delegationerna till vissa mellanfolkliga organisationer, såsom Nordiska rådet och Europarådets parlamentariska församling (13 kap. 18 § första stycket RO och tilläggsbestämmelserna 13.18.1–13.18.3 RO). Dessutom får talmannen efter samråd med gruppledarna utse delegationer till andra internationella parlamentariska samarbeten (13 kap. 18 § andra stycket RO).

Riksmötets rytm, inklusive riksmötets början och slut

Framställningen

Riksdagsstyrelsen anser inte att det finns skäl att föreslå några ändringar i riksdagsordningen när det gäller riksmötets rytm.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att det ligger inom ramen för den nuvarande ordningen för planeringen av kammarens respektive utskottens arbete att vidta de åtgärder som bedöms lämpliga för att åstadkomma en utjämnad fördelning av arbetsbelastningen över riksmötet.

Gällande rätt

Ett riksmöte pågår till dess att nästa riksmöte inleds. Under år då det inte hålls ordinarie val till riksdagen ska ett nytt riksmöte inledas den dag i september som kammaren har fastställt under det föregående riksmötet (3 kap. 7 och 8 §§ RO). En nyvald riksdag samlas i allmänhet på den 15:e dagen efter valdagen (3 kap. 10 § andra stycket RF).

Talmanen beslutar efter samråd med gruppledarna om planeringen av arbetet i kammaren och om när kammaren ska sammanträda (6 kap. 2 § och tilläggsbestämmelse 6.2.1 RO). Utskotten och EU-nämnden sammanträder enligt 7 kap. 15 § RO när riksdagsarbetet kräver det. Ordförandekonferensen överlägger i frågor av gemensamt intresse för kammaren, utskotten och EU-nämnden (4 kap. 5 § RO).

Regeringens samråd med EU-nämnden om s.k. A-punkter

Framställningen

Det finns enligt riksdagsstyrelsen inte skäl till någon ändring av regleringen av regeringens samråd med riksdagen om s.k. A-punkter.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att det är angeläget att riksdagen kommer in tidigt i processerna kring de frågor som behandlas i EU. Det finns rutiner för hur samrådet ska genomföras som har visat sig fungera väl även med beaktande av de utmaningar som finns. Det saknas därför enligt riksdagsstyrelsen skäl att ändra regleringen av omfattningen av regeringens samråd med EU-nämnden.

Gällande rätt

Regeringen ska fortlöpande informera riksdagen och samråda med EU-nämnden om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen (10 kap. 10 § RF och 7 kap. 3 § RO). Regeringen ska underrätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd (7 kap. 14 § RO). Regeringen ska också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet. Vidare ska regeringen rådgöra med nämnden inför möten och beslut i Europeiska rådet.

Dagordningarna vid rådets sammanträden delas in i A- respektive B-punkter. B-punkter kräver mer eller mindre omfattande överläggningar i rådet. A-punkterna fattar rådet däremot beslut om utan överläggning. Riksdagsordningens bestämmelse om samrådsskyldigheten tillämpas så att samtliga A-punkter där ett beslut förväntas vid ett möte i rådet är föremål för samråd i EU-nämnden. Samrådet är i denna del skriftligt.

Användningen av bonuspoäng

Framställningen

Det bör enligt riksdagsstyrelsen inte införas någon alternativ modell för ersättning för resekostnader för de medresenärer vars resor i dag kan finansieras med ledamöternas bonuspoäng.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att arbetet vid partikanslierna är en förutsättning för att riksdagsarbetet ska fungera och att de anställda vid partikanslierna på olika sätt är integrerade i riksdagsarbetet. Att finansiera en resa för en medresenär som är anställd vid ett partikansli framstår därmed i och för sig som en rimlig åtgärd. Riksdagsstyrelsen konstaterar att när det gäller frågan om eventuell förmånsbeskattning är det emellertid också ytterst Skatteverket eller en allmän förvaltningsdomstol som avgör vilket utrymme som finns enligt gällande lagstiftning för en ledamot att bekosta medresandes tjänsteresor med bonuspoäng. Övervägande skäl talar enligt riksdagsstyrelsen för att den nuvarande ordningen bör behållas.

Gällande rätt

Riksdagens ledamöter kan samla på sig bonuspoäng i samband med tjänsteresor. Enligt 3 kap. 46 § riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd (RFS 2022:1) till lagen om ersättning till riksdagens ledamöter får bonuspoäng och liknande trohetsförmåner som tjänas in vid tjänsteresor under vissa förutsättningar användas för att betala transport och boende vid en ledamots tjänsteresor. Om en ledamot gör en tjänsteresa med bonuspoäng och ett reseföretags bonusregler medger det, får ledamoten med sina övriga bonuspoäng bekosta även en tjänsteresa för en medresande ledamot eller anställd vid ett partikansli i riksdagen, se 3 kap. 47 § riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd.

Möjlighet till föräldraledighet och sjukledighet för del av dag

Framställningen

Det finns enligt riksdagsstyrelsen inte skäl att införa en rätt till partiell ledighet för riksdagens ledamöter.

Riksdagsstyrelsen anser att de skäl som tidigare har åberopats mot att införa ett system med partiell ledighet för riksdagsledamöter – att riksdagsarbetet och det uppdrag som ledamöterna har fått från väljarna knappast låter sig förenas

med partiell ledighet (jfr Kommittén för översyn av riksdagsordningen, 2012/13:URF3) – fortfarande gör sig gällande. Det finns enligt styrelsen inte heller något behov av att tydliggöra vad som gäller i fråga om partiell ledighet, utan detta framgår klart av gällande regelverk och praxis.

Gällande rätt

Eftersom uppdraget som riksdagsledamot inte är en anställning utan ett förtroendeuppdrag omfattas ledamöterna inte av vad som annars gäller på arbetsmarknaden när det gäller exempelvis arbetstider, semester och rätt till partiell föräldraledighet.

Av 3 kap. 10 § ersättningslagen följer att en ledamot har rätt till ersättning vid sjukfrånvaro och föräldraledighet i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer. Sådan kompensation kan endast avse hela kalenderdagar. I 2 kap. 2 § riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd till ersättningslagen föreskrivs att arvodesavdraget vid sjukfrånvaro och föräldraledighet uppgår till 3,3 procent av arvodet för varje kalenderdag (kalenderdagsavdrag). Om sjukfrånvaron och föräldraledigheten uppgår till en hel kalendermånad ska avdraget motsvara ett månadsavdrag.

Validering av uppdraget som riksdagsledamot

Framställningen och gällande rätt

Det saknas enligt riksdagsstyrelsen tillräckliga skäl för att införa ett särskilt system för validering av kunskaper och erfarenheter som en riksdagsledamot har tillägnat sig under sitt uppdrag. Däremot bör det införas en möjlighet för en ledamot som avslutat sitt uppdrag att få ett intyg om vilka uppdrag han eller hon har haft.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att Europeiska unionens råd 2012 antog en rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande (2012/C 398/01). Enligt rekommendationen bör EU:s medlemsstater inrätta arrangemang för validering av icke-formellt och informellt lärande i syfte att ge enskilda möjlighet att bevisa vad de lärt sig utanför den formella utbildningen och att utnyttja detta för sina karriärer och sitt framtida lärande.

Det behov som finns av validering av erfarenheter från det parlamentariska och politiska arbetet kan enligt riksdagsstyrelsen tas om hand genom de stödåtgärder för återgång till förvärvsarbete som tidigare ledamöter kan ta del av, såsom karriärrådgivning och kompetensutveckling. Däremot kan ett intyg om de uppdrag ledamoten har haft i riksdagen ha en självständig betydelse i förhållande till ett valideringsförfarande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom riksdagsstyrelsens bedömningar.

Särskilda yttranden

1. Lagförslagen i övrigt, punkt 2 (V, KD, L)

Mauricio Rojas (L), Jessica Wetterling (V) och Gudrun Brunegård (KD) anför:

Riksdagen beslutade i juni 2023, på förslag av konstitutionsutskottet, om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att tillsätta en utredning om stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen (bet. 2022/23:KU40, rskr. 2022/23:263). I oktober 2023 beslutade riksdagsstyrelsen att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utföra utredningen. I mars 2025 redovisade utredningen uppdraget i betänkandet Ledamoten i fokus. 2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet (2024/25:URF1). Betänkandet stöddes av en enig parlamentarisk kommitté.

Den 27 mars 2026 överlämnade riksdagsstyrelsen framställningen Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus (2025/26:RS5). I denna har riksdagsstyrelsen bl.a. tagit ställning till förslagen från den ovannämnda parlamentariska kommittén.

I vissa avseenden har dock riksdagsstyrelsen föreslagit andra åtgärder än de som kommittén föreslog.

Riksdagsstyrelsen ser inte något behov av att tillsätta en särskild beredningsgrupp för budgetfrågor, vilket kommittén hade föreslagit. Utredningen tog i sitt förslag om en budgetberedning, med representanter för samtliga partier i riksdagen, hänsyn till att vissa partier inte ingår i riksdagsstyrelsen och därmed saknar yrkande- och beslutsrätt, även om gruppledarna för de partier som inte ingår i riksdagsstyrelsen är adjungerade. Riksdagsstyrelsens förslag om att i ett tidigt skede involvera styrelsens ledamöter i budgetprocessen och vid vissa tillfällen förlänga styrelsens möten förändrar inte det förhållandet att vissa partier med en sådan ordning saknar yrkande- och beslutsrätt när det gäller budgetfrågor.

Vidare föreslår riksdagsstyrelsen en annan utformning av stödet till riksdagens partigrupper än det som 2023 års riksdagsutredning gjorde. I denna föreslogs en fördelningsnyckel mellan basstödet grundbelopp och tilläggsbelopp som tog hänsyn till de grundkostnader som ligger på samtliga partier oavsett storlek. Riksdagsstyrelsen föreslår att basstödet till riksdagens partigrupper ska höjas, men vi anser att basstödet storlek i förhållande till mandatstödet storlek behöver utgöra en större andel av partistödet då alla partier har samma grundresurser för det politiska arbetet i riksdagens utskott. I riksdagsstyrelsens framställning föreslås dock en fördelning där de mindre partierna relativt sett missgynnas, vilket är beklagligt. Vidare föreslås att basstödet fortsättningsvis genom en koppling till gällande prisbasbelopp

årligen ska justeras utan behov av återkommande lagändringar, vilket vi anser är ett bra förslag.

Riksdagsstyrelsen föreslår en fördjupad analys av frågor om stärkt säkerhet för riksdagens ledamöter, vilket vi välkomnar. Vi vill se ett utökat och öronmärkt partistöd till politiska partier för att stärka säkerhetsfrågorna för riksdagens ledamöter. Ekonomiska medel har tillförts Riksdagsförvaltningens säkerhetsenhet och Säkerhetspolisen under senare år för arbetet med ledamöternas säkerhetsfrågor. Motsvarande behöver göras för politiska partier för att skapa förutsättningar för ett bra samspel i frågorna mellan riksdagens säkerhetsenhet, Säkerhetspolisen och partierna.

2. Lagförslagen i övrigt, punkt 2 (V)

Jessica Wetterling (V) anför:

I en demokrati är förtroendet mellan folkvalda och medborgare avgörande. Transparens är det starkaste skyddet mot korruption, jäv och otillbörlig påverkan.

Det ekonomiska registret finns för att skapa öppenhet och insyn för allmänheten i ledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen. I registret finns uppgifter om intressen i företag, t.ex. aktieinnehav, styrelseuppdrag och andra avtal av ekonomisk karaktär. Även den som inte har några uppgifter att registrera måste anmäla detta. Uppgifterna i det ekonomiska registret är offentliga och kan begäras ut, men jag anser att det finns skäl att sänka trösklarna ytterligare genom att publicera uppgifterna på riksdagens webbplats. Jag vidhåller därmed min åsikt i enlighet med reservation 1 i betänkande 2025/26:KU19 Riksdagens arbetsformer.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2025/26:RS5 Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus:

2. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.
3. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler.
4. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.
5. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.
6. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
7. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305).
8. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.
9. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen.
10. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som riksdagsstyrelsen anför om en utredning under regeringen av frågor om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter samt tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Riksdagsstyrelsens lagförslag

2 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen

dels att 3 kap. 4 §, 6 kap. 27 §, 7 kap. 19 §, 9 kap. 13 §, 13 kap. 3, 6, 13, 17 och 20 §§, tilläggsbestämmelserna 4.4.1, 7.15.3, 11.21.1 och 12.8.5, bilagan (tilläggsbestämmelse 7.5.1) samt rubriken närmast före 3 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 3 kap. 4 a och 4 b §§, samt närmast före 3 kap. 4 a och 4 b §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.**Förfarande vid val av talman****Gemensamma bestämmelser om val av talman och vice talman**4 §¹

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning. *Valen gäller till valperiodens slut.*

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, *inom sig för varje valperiod* välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning.

Kandidater nomineras inför respektive val vid det sammanträde där valen ska ske.

Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet ske med acklamation.

Om det finns fler än en nominerad kandidat, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

¹ Senaste lydelse 2018:605.

Bestämmelser om förfarandet vid val av talman*4 a §*

Om det finns fler än en nominerad kandidat till talman, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte någon av de nominerade vid den första omröstningen får mer än hälften av rösterna ska ett nytt val genomföras. Vid den andra omröstningen är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte heller vid den andra omröstningen någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Bestämmelser om förfarandet vid val av vice talman*4 b §*

Om det finns fler än en nominerad kandidat till vice talman, och valet av vice talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte någon av de nominerade vid den första omröstningen får mer än hälften av rösterna ska ett nytt val genomföras.

Den andra omröstningen ska genomföras mellan de två som vid den första omröstningen fick flest röster. Vid den andra omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

4 kap.**Tilläggsbestämmelse 4.4.1**

Riksdagsstyrelsen leder Riksdags- Riksdagsstyrelsen leder Riksdags-
förvaltningen och överlägger om pla- förvaltningen.
neringen av riksdagsarbetet.

Riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande och tio andra leda-
möter som riksdagen väljer inom sig för en valperiod. Riksdagen väljer även
tio ersättare för de valda ledamöterna av riksdagsstyrelsen.

6 kap.**27 §**

*Åhörare som uppträder störande
får genast utvisas. Om oordning
uppstår bland åhörarna, får talman-
nen utvisa samliga åhörare.*

*Talmannen eller den som annars
leder sammanträdet får genast utvisa
den åhörare som i plenisalen uppträ-
der störande.*

*Uppstår det oordning bland åhö-
rarna får ett beslut om utvisning avse
samiliga åhörare.*

*Om den som leder sammanträdet
inte bestämmer något annat upphör
ett beslut om utvisning när samman-
trädet har avslutats.*

7 kap.**Tilläggsbestämmelse 7.15.3**

*Endast om utskottet har fattat ett
enhälligt beslut i förväg, får utskottet
sammanträda under arbetsplenum
eller val i kammaren. Dock får ett
sådant sammanträde inte vara öffent-
ligt enligt 17 §. I övrigt får ett
utskottssammanträde äga rum samti-
digt med att kammaren samman-
träder.*

*Ett utskottssammanträde får äga
rum samtidigt med att kammaren
sammanträder.*

*Under arbetsplenum eller val i
kammaren får dock ett utskott sam-
manträda endast om utskottet enhäl-
ligt beslutat om det i förväg. Om det
finns särskilda skäl, får utskottet
också enhälligt och i förväg besluta
att ett sådant sammanträde ska få
vara offentlig enligt 17 §.*

19 §

Åhörare som uppträder störande får genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får ordföranden utvisa samtliga åhörare.

Ordföranden eller den som annars leder sammanträdet får genast utvisa den åhörare som under sammanträdet uppträder störande eller på något annat sätt uppträder olämpligt.

Uppstår det oordning bland åhörarna får ett beslut om utvisning avse samtliga åhörare.

Om den som leder sammanträdet inte bestämmer något annat upphör ett beslut om utvisning när sammanträdet har avslutats.

9 kap.

13 §

Om en proposition eller en framställning måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Om en proposition, *en skrivelse*, en framställning eller *en redogörelse* måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen *eller redogörelsen*, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Riksdagen får på förslag av talmannen besluta att förlänga motionstiden om det finns särskilda skäl.

11 kap.

Tilläggsbestämmelse 11.21.1

Riksdagens skrivelser undertecknas av talmannen.

Riksdagens skrivelser undertecknas *eller bekräftas på annat sätt* av talmannen. *Bekräftelsen ska ske genom ett förfarande som uppfyller höga krav på säkerhet.*

12 kap.

Tilläggsbestämmelse 12.8.5

Vid val av en person ska det på valsedeln finnas ett kandidatnamn.

En valsedel är ogiltig om

1. den innehåller två eller flera kandidatnamn,
2. den innehåller namnet på en kandidat som inte är valbar,
3. namnet är överstruket,
4. det inte klart framgår vem som avses, *eller*
3. namnet är överstruket, *eller*
4. det inte klart framgår vem som avses.

5. den innehåller en beteckning på en gruppering av riksdagsledamöter.

13 kap.

3 §²

Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § tredje stycket. Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

Ett val av en ny ombudsman gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjätte året därefter och den som då valts har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det sjätte året.

Ett omval av en ombudsman gäller från omvalet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under tredje året därefter och den som då valts har tillträtt uppdraget. Omvalet ska aldrig gälla längre än till utgången av det tredje året.

Andra stycket gäller även när en ombudsman väljs till chefsjustitieombudsman.

Ett val av en ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer.

6 §³

Riksrevisorn och riksrevisionsdirektören väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § tredje stycket. Riksrevisorn och riksrevisionsdirektören väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

Valen av riksrevisor respektive riksrevisionsdirektör gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjunde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året. En riksrevisor kan inte väljas om.

Om det finns särskilda skäl, kan valet av riksrevisionsdirektör också gälla för en viss kortare tid än sju år.

² Senaste lydelse 2023:500.

³ Senaste lydelse 2020:104.

13 §⁴

Riksdagen ska välja en valprövningsnämnd och till nämnden välja ordförande och ledamöter enligt bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen.

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen om ordföranden tillämpas också på ersättaren.

<p>Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § <i>tredje stycket</i>.</p>	<p>Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.</p>
---	---

17 §⁵

Riksdagens överklagandenämnd består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden ska det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden ska tillämpas även på ersättaren.

<p>Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § <i>tredje stycket</i>.</p>	<p>Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.</p>
---	---

20 §⁶

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje stycket*. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 a §. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

⁴ Senaste lydelse 2018:605.

⁵ Senaste lydelse 2018:605.

⁶ Senaste lydelse 2018:605.

Bilaga (tilläggsbestämmelse 7.5.1)⁷

-
2. Finansutskottet ska bereda ärenden om
- a) penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
 - b) kredit- och fondväsendet,
 - c) det affärsmässiga försäkringsväsendet,
 - d) Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
 - e) den kommunala ekonomin,
 - f) statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
 - g) statens egendom *och upphandling i allmänhet*,
 - g) statens egendom,
 - h) förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde,
 - i) budgettekniska frågor, samt
 - j) anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen.
-

5. Civilutskottet ska bereda ärenden om
- a) äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, jorda-, handels- och utökningsbalkarna och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
 - b) försäkringsavtalsrätt,
 - c) associationsrätt,
 - d) skadeståndsrätt,
 - e) immaterialrätt
 - e) transporträtt,
 - f) konkursrätt,
 - g) konkursrätt,
 - h) konsumentpolitik,
 - h) konsumentpolitik,
 - i) internationell privaträtt,
 - i) internationell privaträtt,
 - j) lagstiftning av annat allmänt civilrättsligt slag,
 - j) lagstiftning av annat allmänt civilrättsligt slag,
 - k) bostadsförsörjning och annan bostadspolitik,
 - k) bostadsförsörjning och annan bostadspolitik,
 - l) plan- och bygglagstiftningen samt andra frågor som har nära samband med denna,
 - l) plan- och bygglagstiftningen samt andra frågor som har nära samband med denna,
 - m) vattenrätt,
 - m) vattenrätt,
 - n) expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet, samt
 - n) expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet, samt

⁷ Senaste lydelse 2023:507.

- n) anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.
- o) anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

10. Kulturutskottet ska bereda ärenden om

- a) allmänna kultur- och bildningsändamål,
 b) kulturarv,
 c) folkbildning,
 d) ungdomsverksamhet,
 e) internationellt kulturellt samarbete,
 f) idrotts- och friluftsverksamhet,
 g) tillsyn och reglering av spelmarknaden,
 h) trossamfunden *i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,*
- i) radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning, samt
- j) anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

14. Näringsutskottet ska bereda ärenden om

- a) allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
 b) industri och hantverk,
 c) handel,
 d) *immaterialrätt,* d) *upphandling,*
 e) energipolitik,
 f) regional utvecklingspolitik,
 g) statlig företagsamhet,
 h) pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet, samt
 i) anslag inom utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

dels att 1, 2 och 4–9 §§ ska ha följande lydelse

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Säkerhetskontroll får äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Säkerhetskontroll får också äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

2 §²

Beslut om säkerhetskontroll fattas av talmannen och *skall* avse visst tillfälle eller viss tid.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av talmannen och *ska* avse visst tillfälle eller viss tid.

4 §³

Vid säkerhetskontroll *skall* vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.

Vid säkerhetskontroll *ska* vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § *första stycket* eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.

Även föremål som enligt 1 § andra stycket typiskt sett är ägnade att störa ordningen eller som ensamt eller tillsammans med andra föremål kan antas komma att användas vid en ordningsstörning i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden ska eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.

¹ Senaste lydelse 1999:22.

² Senaste lydelse 2006:129.

³ Senaste lydelse 2006:129.

Väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler får undersökas.

5 §

Säkerhetskontroll *utförs, efter närmare anvisningar av Polismyndigheten, av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av vaktpersonal vid riksdagen.*

Säkerhetskontroll *får utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen.*

Kroppsvsitation som genomförs på annat sätt än med metalldetektor eller liknande anordning får dock utföras endast av en polisman.

Säkerhetskontroll får också utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som står under ledning av en polisman. Säkerhetskontrollen ska i sådana fall utföras efter närmare anvisningar av Polismyndigheten.

6 §⁴

Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till *eller* avvisas från riksdagens lokaler.

Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till riksdagens lokaler *och får* avvisas *eller avlägsnas* från *dessa lokaler.*

7 §⁵

Påträffas vid säkerhetskontroll något sådant föremål som avses i 4 § och tas det inte i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, *skall* den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål, får det omhändertas.

Påträffas vid säkerhetskontroll något sådant föremål som avses i 4 § och tas det inte i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, *ska* den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål, får det omhändertas.

Den som inte efterkommer uppmaningen enligt första stycket får avlägsnas från riksdagens lokaler.

Den som inte följer uppmaningen enligt första stycket får *vägras tillträde till riksdagens lokaler och får avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler.*

⁴ Senaste lydelse 2006:129.

⁵ Senaste lydelse 1999:22.

8 §

Föremål som lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag *skall* förvaras på betryggande sätt. Om det begärs, *skall* bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas. Föremålet skall återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar riksdagens lokaler.

Föremål som lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag *ska* förvaras på betryggande sätt. Om det begärs, *ska* bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas. Föremålet skall återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar riksdagens lokaler.

9 §⁶

Kroppsvisitation och undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras med en metalldetektor eller en annan liknande anordning eller, om det finns särskilda skäl, på annat sätt.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning *skall* verkställas i *enskilt rum* och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning *ska* utföras i *ett avskilt utrymme* och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvisitation får verkställas eller bevittnas endast av person, som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte sker genom metalldetektor eller likande anordning.

9 a §

Om kroppsvisitation eller undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras på annat sätt än med en metalldetektor eller en annan liknande anordning, ska uppgiften utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen, av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för sådana uppgifter.

Sådan kroppsvisitation får bara utföras eller bevittnas av en person som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen avser

⁶Senaste lydelse 1999:22.

*annat än föremål som den visiterade
har med sig.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Härigenom föreskrivs att 1, 2 och 3 a §§ lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §¹

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska betalas enligt följande.

<u>Organ/Befattning</u>	<u>Månadsarvode i procent av arvode som riksdagsledamot</u>
1. Sveriges riksbank	
Fullmäktiges ordförande:	27,5
Fullmäktiges vice ordförande:	23
Annan fullmäktig:	14
Suppleant för fullmäktig:	3,5
2. Riksdagsstyrelsen	
Vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
Företrädaren för en partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
3. Riksdagens råd för Riksrevisionen	
Ordförande:	10
Vice ordförande:	7,5
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande:	2
Suppleant:	1
4. Nordiska rådets svenska delegation	
Ordförande:	4
Ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande i delegationen:	1
5. Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond	
Ordförande:	11,5
Vice ordförande:	8
Annan ledamot och suppleant:	5

¹ Senaste lydelse 2019:27.

Föreslagen lydelse

1 §

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska betalas enligt följande.

<u>Organ/Befattning</u>	<u>Månadsarvode i procent av arvode som riksdagsledamot</u>
1. Sveriges riksbank	
Fullmäktiges ordförande:	27,5
Fullmäktiges vice ordförande:	23
Annan fullmäktig:	14
Suppleant för fullmäktig:	3,5
2. Riksdagsstyrelsen	
Vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
Företrädaren för en partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
3. Riksdagens råd för Riksrevisionen	
Ordförande:	10
Vice ordförande:	7,5
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande:	2
Suppleant:	1
4. Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond	
Ordförande:	11,5
Vice ordförande:	8
Annan ledamot och suppleant:	5
5. Nordiska rådets svenska delegation	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2
6. Den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2
7. Den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)	

Ordförande: 4
Vice ordförande: 2

8. Den svenska delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol)

Ordförande: 4
Vice ordförande: 2

9. Andra delegationer till mellanfolkliga organisationer i ett internationellt parlamentariskt samarbete, som inte bygger på en sådan internationell överenskommelse som avses i 13 kap. 18 § första stycket riksdagsordningen, och som talmannen efter samråd med gruppledarna utsett riksdagsledamöter att ingå i

Ordförande: 4
Vice ordförande: 2

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

För fullgörande av sådana uppdrag som anges i 1 § betalas ett särskilt arvode för en sammanträdesdag som infaller en måndag, en fredag eller under perioder då kammaren inte sammanträder (sammanträdesarvode).

För fullgörande av sådana uppdrag som anges i 1 § 1–4 betalas ett särskilt arvode för en sammanträdesdag som infaller en måndag, en fredag eller under perioder då kammaren inte sammanträder (sammanträdesarvode).

Sammanträdesarvode betalas dock inte till vald ledamot och företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen.

Sammanträdesarvode betalas även till

1. ledamot och tjänstgörande ersättare i ledamotsrådet,
2. tjänstgörande suppleant och tjänstgörande ersättare för företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen,
3. suppleant i Nordiska rådets svenska delegations arbetsutskott,
2. tjänstgörande suppleant och tjänstgörande ersättare för företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen, och

² Senaste lydelse 2022:342.

4. ledamot och suppleant i Utrikesnämnden för sammanträde som är förlagt till period då riksdagen har plenifri tid,
 5. *riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i Nordiska rådets verksamhet i den mån motsvarande ersättning inte betalas från Nordiska rådet,*
 6. *riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i Europarådets verksamhet i den mån motsvarande ersättning inte betalas från Europarådet,*
 7. *riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i den parlamentariska församlingens verksamhet i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa i den mån motsvarande ersättning inte betalas från den parlamentariska församlingen, och*
 8. *riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i verksamheten i den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) i den mån motsvarande ersättning inte betalas från kontrollgruppen.*
3. ledamot och suppleant i Utrikesnämnden för sammanträde som är förlagt till period då riksdagen har plenifri tid.

Arvodesbeloppen fastställs av riksdagsstyrelsen.

Till suppleant som deltar i sammanträde utan att delta i beslut betalas sammanträdesarvode endast om respektive organ beslutar det.

3 a §³

Den som fullgör uppdrag i *Europarådets svenska delegation* och som lämnar riksdagen i samband med ett val, har under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till

- arvode enligt 2 § *andra stycket 6*,
- resekostnadsersättningar och traktamente enligt 3 § *andra stycket 1*, och
- teknisk och elektronisk utrustning enligt 7 kap. 12 § lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.

Den som fullgör uppdrag i *den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling* och som lämnar riksdagen i samband med ett val, har under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till

- arvode enligt 1 § 6 för uppdrag som ordförande eller vice ordförande,

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för arvoden och ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2022:342.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Häri genom föreskrivs att 6–8 §§ lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

En anmälan enligt 4 § ska göras skriftligen till *riksdagens kammarkansli*. Anmälan ska göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

En anmälan enligt 4 § ska göras skriftligen till *Riksdagsförvaltningen*. Anmälan ska göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

7 §²

Nya registreringspliktiga uppgifter eller ändringar av registrerade uppgifter *skall* anmälas skriftligen inom fyra veckor efter det att de uppkommit.

Nya registreringspliktiga uppgifter eller ändringar av registrerade uppgifter *ska* anmälas skriftligen inom fyra veckor efter det att de uppkommit.

Nuvarande lydelse

8 §³

Registret ska innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot ska följande uppgifter registreras:

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse

Uppgifter som ska registreras

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller mot svarande juridiska person vid anmälningstillfället överstiger två

Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

¹ Senaste lydelse 2008:38.

² Senaste lydelse 2008:38.

³ Senaste lydelse 2019:897.

prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Med aktier jämställs sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier.

2. Ägande, helt eller delvis, av *Fastighetens beteckning*. näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Uppgifterna i registret ska vara offentliga.

Föreslagen lydelse

8 §

Registret ska innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot ska följande uppgifter registreras:

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse Uppgifter som ska registreras

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller motsvarande juridiska person vid anmälningstillfället överstiger två prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Med aktier jämställs sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier. Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

2. Ägande, helt eller delvis, av *Förekomsten av helt eller delvis ägande*. näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Uppgifterna i registret ska vara offentliga.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

6 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 12 kap. 6 a § ska ha följande lydelse,

dels att det närmast före 12 kap. 6 a § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

Riksdagsledamöters tjänsteresa till Stockholm

6 a §

När en riksdagsledamot befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag gäller inte bestämmelserna i 14, 16 och 18–22 §§. I stället ska avdrag för ökade levnadskostnader göras enligt följande.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter (*stockholmstraktamente*) för en tjänsteresa till Stockholm, ska avdrag göras med 50 procent av ett maximibelopp för varje hel och varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökning en under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte fått *stockholmstraktamente* ska avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter för en tjänsteresa till Stockholm, ska avdrag göras med 70 procent av ett maximibelopp för varje hel och varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökning en under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte *på sätt som avses i andra stycket* fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter för en tjänsteresa till Stockholm ska avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

7 Förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)

Härigenom föreskrivs i fråga skyddslagen (2010:305) att det ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §

I lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler finns ytterligare bestämmelser om den som bevakar ett sådant skyddsobjekt som anges i 4 § 2.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

dels att 5 kap. 2 §, 6 kap. 7 §, 12 kap. 11 § och 13 kap. 13 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 13 kap. 13 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

2 §¹

En ledamot har rätt till traktamente vid en tjänsteresa till Stockholm om han eller hon har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset och resan innefattar övernattningsbostäder i Stockholm (Stockholmstraktamente). Ledamoten har inte rätt till Stockholmstraktamente för dagar som berättigar till dagtraktamente eller utlandstraktamente enligt 1 eller 3 §§.

Stockholmstraktamente betalas för varje hel och halv dag som tjänsteresan tar i anspråk och motsvarar *halva* maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229) *avrundat till närmaste tiotal kronor*. Stockholmstraktamentet ska inte reduceras med måltidsavdrag.

Stockholmstraktamente betalas för varje hel och halv dag som tjänsteresan tar i anspråk och motsvarar *70 procent av* maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Stockholmstraktamentet ska inte reduceras med måltidsavdrag.

6 kap.

7 §²

Riksdagsförvaltningen beslutar om vilka övernattningsbostäder som ska ställas till respektive partigrups förfogande. *Övernattningsbostäderna* fördelas i proportion till antalet ledamöter i respektive partigrupp som har rätt till övernattningsbostad.

Riksdagsförvaltningen beslutar om *talmannen ska tilldelas en övernattningslägenhet och vilka övernattningsbostäder* som ska ställas till respektive partigrups förfogande. *Andra övernattningsbostäder än den som tilldelas talmannen ska* fördelas i proportion till antalet ledamöter i respektive partigrupp som har rätt till övernattningsbostad.

¹ Senaste lydelse 2022:346.

² Senaste lydelse 2022:346.

12 kap.11 §³

Underlaget för beräkningen av inkomstgarantin de första fem garantiåren utgörs av följande arvoden som betalas ut vid avgångstillfället:

1. ledamotsarvode enligt 3 kap. 2 §,	
2. tilläggsarvode enligt 3 kap. 3–5 §§, och	
3. månatliga arvoden enligt 1 § 2 och 4 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.	3. månatliga arvoden enligt 1 § 2 och 5 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Från och med det sjätte garantiåret beräknas inkomstgarantin bara på det ledamotsarvode som betalades vid avgångstillfället.

Talmannens arvode vid avgångstillfället utgör underlag för beräkningen av hans eller hennes inkomstgaranti.

13 kap.

13 §

Ekonomiskt omställningsstöd ska minskas med följande inkomster:

1. inkomst som är pensionsgrundande enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken,
2. inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige,
3. delpension enligt kollektivavtal,
4. pension och livränta i andra fall än som avses i 12 §, och
5. andra kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag än dem som avses i 1–4.

Minskningen ska ske med den sammanlagda inkomsten enligt denna paragraf som per år överstiger ett prisbasbelopp.

13 a §

Minskningen av det ekonomiska omställningsstödet ska motsvara den procentandel som gäller vid beräkningen av stödet enligt 5 § andra stycket eller vid beräkning av ytterligare stöd enligt 6 § fjärde stycket och ska ske med den sammanlagda inkomsten enligt 13 § som per år överstiger ett prisbasbelopp.

³ Senaste lydelse 2022:346.

1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2026 i fråga om 6 kap. 7 § och den 1 januari 2027 i övrigt.
2. Äldre föreskrifter tillämpas på ekonomiskt omställningsstöd och inkomster som avser tid före ikraftträdandet.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

dels att 2 kap. 1, 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. *Grundbeloppet är 2 400 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 79 000 kronor per år.*

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp.

1 a §

När basstödet enligt denna lag ska beräknas ska med prisbasbelopp avses det prisbasbelopp som enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken gäller när stödet ska betalas ut.

3 §

En partigrupp som företräder ett regeringsparti har rätt till ett grundbelopp. Var och en av övriga partigrupper har rätt till två grundbelopp.

Ett grundbelopp är 45 prisbasbelopp, avrundat till närmast tusental kronor.

4 §

En partigrupp har rätt till ett tilläggsbelopp för varje mandat som partiet fick vid det senaste valet.

Ett tilläggsbelopp är 2 prisbasbelopp, avrundat till närmast hundratal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse 2023:924.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (2023:421) om ordningsvakter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Bestämmelser om en ordningsvakts befogenheter finns i

1. rättegångsbalken,	
2. lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.,	
3. lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.,	
4. lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol,	
5. polislagen (1984:387),	
6. ordningslagen (1993:1617),	6. <i>lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler,</i>
7. lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner,	7. ordningslagen (1993:1617),
8. lagen (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden,	8. lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner,
9. lagen (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor, och	9. lagen (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden,
10. lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.	10. lagen (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor, och
	11. lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

1 Ändring i riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Riksdagsstyrelsens förslag

Utskottets förslag

3 kap.

4 §

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, *inom sig för varje valperiod* välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning.

Kandidater nomineras inför respektive val vid det sammanträde där *valen* ska ske.

Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet *ske* med acklamation.

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning. *Valen gäller till valperiodens slut.*

Kandidater nomineras inför respektive val vid det sammanträde där *valet* ska ske.

Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet *genomföras* med acklamation.

6 kap.

27 §

Talmannen *eller den som annars leder sammanträdet* får genast utvisa den åhörare som i plenisalen uppträder störande.

Uppstår det oordning bland åhörarna får ett beslut om utvisning avse samtliga åhörare.

Om den som leder sammanträdet inte bestämmer något annat upphör ett beslut om utvisning när sammanträdet har avslutats.

Talmannen får genast utvisa den åhörare som i plenisalen uppträder störande.

Ett beslut om utvisning gäller för resten av sammanträdet.

Om samtliga åhörare har utvisats får talmannen, om det är nödvändigt för att sammanträdet ska kunna genomföras, besluta att sammanträdet ska återupptas utan att åhörare tillåts närvara i plenisalen. Talmannen får medge undantag från ett sådant beslut.

7 kap.**Tilläggsbestämmelse 7.15.3**

Ett utskottssammanträde får äga rum samtidigt med att kammaren sammanträder.

Ett utskott får sammanträda under arbetsplenum eller val i kammaren endast om utskottet har fattat ett enhälligt beslut om det i förväg. Om utskottets beslut avser ett offentligt sammanträde enligt 17 § krävs det särskilda skäl för beslutet. I övrigt får ett utskottssammanträde äga rum samtidigt med att kammaren sammanträder.

Under arbetsplenum eller val i kammaren får dock ett utskott sammanträda endast om utskottet enhälligt beslutat om det i förväg. Om det finns särskilda skäl, får utskottet också enhälligt och i förväg besluta att ett sådant sammanträde ska få vara offentligt enligt 17 §.

19 §

Ordföranden eller den som annars leder sammanträdet får genast utvisa den åhörare som under sammanträdet uppträder störande eller på något annat sätt uppträder olämpligt.

Ordföranden får genast utvisa den åhörare som under sammanträdet uppträder störande.

Uppstår det oordning bland åhörarna får ett beslut om utvisning avse samtliga åhörare.

Om den som leder sammanträdet inte bestämmer något annat upphör ett beslut om utvisning när sammanträdet har avslutats.

Ett beslut om utvisning gäller för resten av sammanträdet.

Om samtliga åhörare har utvisats får ordföranden, om det är nödvändigt för att sammanträdet ska kunna genomföras, besluta att sammanträdet ska återupptas utan att åhörare tillåts närvara i lokalen. Ordföranden får medge undantag från ett sådant beslut.

2 Ändring i riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

Riksdagsstyrelsens förslag

Utskottets förslag

1 §

Säkerhetskontroll får äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Säkerhetskontroll får också äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

Säkerhetskontroll får också äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden. *En sådan säkerhetskontroll får endast omfatta åhörare till kammarens sammanträden eller offentliga sammanträden i ett utskott eller i EU-nämnden.*

BILAGA 4

Lagrådsyttrande som utskottet begärt

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-04-29

Närvarande: F.d. justitieråden Mats Melin och Martin Borgeke samt justitierådet Magnus Medin

Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus

Riksdagens konstitutionsutskott har den 21 april 2026 beslutat inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i riksdagsstyrelsens framställning 2025/26:RS5 Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus. I framställningen lämnas förslag till

1. lag om ändring i riksdagsordningen såvitt avser 6 kap. 27 § och 7 kap. 19 §,
2. lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler,
3. lag om ändring i skyddslagen (2010:305),

4. lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av f.d. lagmannen Robert Schött, biträdd av hovrättsassessorn Jenny Jonasson och kammarrättsassessorn Sophia Häggmark Elmér.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Inledning

Konstitutionsutskottet har alltså beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över riksdagsstyrelsens framställning till riksdagen Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus som bereds av utskottet. Det gäller nu de förslag som grundas på betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2) och som rör frågor om åtgärder när ordningen störs i plenisalen (6 kap. 27 § riksdagsordningen) eller under utskottens eller EU-nämndens offentliga sammanträden (7 kap. 19 §) samt förslag rörande förstärkt säkerhetskontroll i syfte att motverka sådana störningar (lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler).

Förslaget till lag om ändring i 6 kap. 27 § och 7 kap. 19 § riksdagsordningen

Sammanträden i kammaren är offentliga (4 kap. 9 § regeringsformen).

Ett sammanträde får enligt den angivna bestämmelsen hållas inom stängda dörrar med hänsyn till bl.a. rikets säkerhet, men så har veterligen inte skett sedan andra världskriget.

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen framhållit betydelsen av att riksdagens förhandlingar är offentliga. I sitt betänkande med anledning av propositionen med förslag till ny regeringsform och ny

riksdagsordning framhöll utskottet att det är fråga om en i ett demokratiskt samhälle fundamental princip. Utskottet konstaterade också att för att syftet med offentligheten ska kunna uppfyllas är det viktigt att massmedia får möjligheter att referera och redovisa kammarens överläggningar och beslut (bet. KU 1973:26 s. 77). I ett nyligen avlämnat betänkande rörande riksdagens arbetsformer återkom utskottet till att offentlighet är en grundläggande princip i ett demokratiskt statskick. Utskottet poängterade att det är av avgörande betydelse att kammarens sammanträden är tillgängliga för allmänheten, samtidigt som det måste säkerställas att åhörare följer fastställda ordningsregler (bet. 2024/25:KU14 s. 15).

Det har, särskilt under senare år, förekommit ett antal ordningsstörningar under sammanträden i kammaren, bl.a. genom olika former av opinionsyttringar från åhörare på läktaren i plenisalen.

De nu lämnade förslagen synes syfta till att med respekt för principen om offentlighet säkerställa att överläggningar och voteringar vid riksdagens sammanträden kan genomföras under lugna former och i god ordning.

Frågan för Lagrådet blir därför om lagförslagen kan anses innebära en rimlig avvägning mellan den grundlagsfästa och djupt förankrade principen om offentlighet å ena sidan och behovet av att förebygga och ingripa mot ordningsstörningar å den andra.

6 kap. 27 §

Bestämmelsen har nu följande lydelse:

Åhörare som uppträder störande får genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får talmannen utvisa samtliga åhörare.

Förslaget innebär att det görs tydligt att även ett beslut enligt första meningen fattas av talmannen eller den som annars leder sammanträdet.

Därutöver skiljer sig riksdagsstyrelsens förslag till lagtext från utredningens på främst två punkter. Det gäller dels hur länge ett utvisningsbeslut ska kunna gälla, dels om det fordras ett särskilt beslut för att sammanträdet ska fortsätta eller återupptas utan åhörare.

I riksdagsstyrelsens förslag sägs, i förhållande till vad som nu gäller, i ett nytt tredje stycke endast:

Om den som leder sammanträdet inte bestämmer något annat upphör ett beslut om utvisning när sammanträdet avslutats.

I utredningens förslag konstateras först i ett nytt andra stycke att ett beslut om utvisning gäller för resten av sammanträdet. I ett nytt tredje stycke föreskrivs:

Om samtliga åhörare har utvisats får talmannen, om det är nödvändigt för att sammanträdet ska kunna genomföras, besluta att sammanträdet ska återupptas utan att åhörare tillåts närvara i plenisalen. Talmannen får medge undantag från ett sådant beslut.

Enligt Lagrådets mening ger utredningens förslag ett tydligare uttryck för att ett sammanträde i plenum utan att åhörare tillåts närvara är en ren undantagssituation.

Det sker för det första genom att det sätts en gräns för hur länge ett utvisningsbeslut gäller, nämligen till dess sammanträdet avslutas, vilket regelmässigt är vid dagens slut. Enligt riksdagsstyrelsens förslag ges talmannen eller den som annars leder sammanträdet möjlighet att låta ett utvisningsbeslut bestå under längre tid, exempelvis under även en senare dag. Lagrådet anser att det skulle föra för långt att kunna avvisa åhörare som önskar följa överläggningarna en viss dag på grund av ordningsstörningar som inträffat dagen eller dagarna före.

Det sker för det andra genom att det fordras att talmannen eller den som annars leder sammanträdet väger nödvändigheten av att kunna

genomföra sammanträdet mot det avsteg från offentlighet som ett återupptagande utan åhörare innebär och fattar ett särskilt beslut i saken.

Enligt utredningens förslag kan talmannen i sitt beslut göra undantag från utvisningsbeslutet, exempelvis för journalister och talmannens inbjudna gäster. Lagrådet vill framhålla att om allmänheten utvisats från plenisalen är det av stor vikt att journalister kan tillåtas närvara för att ytterst för allmänhetens räkning följa överläggningarna. Även riksdagsstyrelsen anser visserligen att journalister kan undantas från ett utvisningsbeslut (s. 83). Enligt Lagrådets mening är emellertid möjligheten att göra undantag för främst journalister av sådan betydelse om offentligheten i övrigt inskränks att den bör framgå direkt av lagtexten.

Lagrådet anmärker i denna del att det borde kunna inträffa att de ämnen som står på dagordningen för senare delen av ett sammanträde är sådana att några ordningsstörningar knappast kan befaras. Det bör därför i den fortsatta beredningen övervägas att formulera lagtexten så att ett utvisningsbeslut gäller som längst för resten av sammanträdet.

I fråga om den föreslagna lagtexten har Lagrådet uppfattat det så, att den är tänkt att utformas i kongruens med 7 kap. 19 § på det sättet att orden "eller på något annat sätt uppträder olämpligt" ska läggas till som en avslutning av första stycket. Lagrådet behandlar den delen av förslaget i samband med förslaget till ändringar av 7 kap. 19 §.

Avslutningsvis vill Lagrådet föreslå att orden "att gälla" läggs in i sista stycket efter ordet "utvisning". Det synes nämligen inte alldeles korrekt att – som i förslaget – säga att "ett beslut upphör".

7 kap. 19 §

Förslaget i denna del avser ordningsstörningar vid en offentlig del av ett sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden. Bestämmelsen är, utom på en punkt, utformad på samma sätt som 6 kap. 27 § och de synpunkter som Lagrådet gett uttryck för i det föregående gör sig således gällande även här.

En betydelsefull skillnad är att enligt första stycket får inte endast den åhörare som uppträder störande utvisas utan även den som "på något annat sätt uppträder olämpligt".

Som nämnts under 6 kap. 27 § har Lagrådet uppfattat det så, att avsikten varit att låta olämpligt uppträdande utgöra grund för utvisning även vid sammanträde i plenum, fastän det inte framgår av den remitterade lagtexten. I riksdagsstyrelsens framställning anges också motvivis att en "ordningsstörning får här också anses innefatta att någon åhörare på motsvarande sätt uppträder olämpligt genom t.ex. gester eller miner" (s. 83).

Lagrådet vill understryka att en förutsättning för en inskränkning av offentligheten måste vara att den ordning som bör gälla vid riksdagens överläggningar faktiskt har störts. Det bör i sin tur förutsätta att vad som förekommer på en åhörarläktare i form av meningsyttringar eller andra former av störningar åtminstone har uppfattats från presidiets eller ledamöters sida och dragit deras uppmärksamhet från det parlamentariska arbetet. Lagrådet förordar att tillägget om åhörare som på något annat sätt uppträder olämpligt får utgå och då inte heller tillförs bestämmelsen i 6 kap. 27 §.

När det gäller lagtexten i övrigt har den alltså utformats efter mönster av 6 kap. 27 §. Det har emellertid vid föredragningen upplysts att med ordförande i den nuvarande lydelsen avses inte utskottsordföranden utan den som leder sammanträdet. Det framstår

därför som mindre korrekt att inleda paragrafen med "Ordföranden eller den som annars leder sammanträdet..."

Även i denna paragraf bör orden "att gälla" införas i lagtexten efter ordet "utvisning".

Förslaget till lag om ändring i lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

4 §

Enligt paragrafens första stycke ska vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § första stycket eftersökas. Förslaget innebär att det i ett nytt andra stycke ska föreskrivas att även föremål som enligt (nya) 1 § andra stycket typiskt sett är ägnade att störa ordningen eller som ensamt eller tillsammans med andra föremål kan antas komma att användas vid en ordningsstörning i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden ska eftersökas.

Hänvisningen till 1 § andra stycket är inte riktig eftersom det i det stycket inte talas om några föremål. Lämpligen kan hänvisningen utgå. Dessutom är det bättre att inleda stycket med "Även ett föremål som typiskt sett är ägnat att ..."

9 a §

Andra stycket bör inledas så här: "Sådan kroppsvisitation för utföras eller bevitnas bara av en person som är av samma kön ..."

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.